

Isäryhmien tarve isien kuvaamana

Backman, Johanna
Främling, Meri
Hollmén, Janet
Mikkonen, Tiia
Syrjänen, Salli

Laurea-ammattikorkeakoulu
Porvoo

Isäryhmien tarve isien kuvaamana

Backman, Johanna
Främling, Meri
Hollmén, Janet
Mikkonen, Tiia
Syrjänen, Salli
Hoitotyön koulutusohjelma
Opinnäytetyö
Toukokuu 2012

Backman, Johanna; Främling, Meri; Hollmén, Janet; Mikkonen, Tiia; Syrjänen, Salli

Isäryhmien tarve isien kuvaamana

Vuosi	2012	Sivumäärä	50
-------	------	-----------	----

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli kartoittaa perhevalmennuksen osana toteutettavien isäryhmien tarvetta ja isien toiveita ryhmien sisällöllisten ratkaisujen suhteen. Opinnäytetyö koostuu tutkimustietoa sisältävästä kirjallisuuskatsauksesta sekä toteuttamastamme kyselystä, joiden pohjalta syntyi kehittämis ehdotus isäryhmätoiminnasta. Idea opinnäytetyöstä sai alkunsa nykyisestä Valtioneuvoston neuvola-asetuksesta (380/2009), jonka perusteella moniammatillista perhevalmennusta on tarjottava tasapuolisesti kummallekin ensimmäistä lastaan odottavalle vanhemmalle.

Opinnäytetyömme tutkimuskysymyksiä ovat: millainen on isäryhmien tarve isien kuvaamana, millaisia toiveita isillä on isäryhmien sisällöllisten ratkaisujen suhteen sekä millaisia toiveita isillä on neuvolavastaanotosta. Näitä tutkimuskysymyksiä selvitimme kyselyllä, joka toteutettiin Loviisan ja Sipoon neuvoloissa marraskuun 2011 ja tammikuun 2012 välisenä aikana. Tutkimustulokset analysoitiin SPSS-tilasto-ohjelmaa käyttäen. Kysely sisälsi myös muutaman avoimen kysymyksen, joiden analysoinnissa käytettiin sisällönanalysimenetelmää.

Tulosten perusteella voidaan todeta erillisille perhevalmennuksen isäryhmille olevan tarvetta. Kirjallisuuskatsauksessa ja toteuttamassamme tutkimuksessa nousivat esille vertaistuen merkitys isäksi tulemisen käsittelemisessä. Isien kokemusten mukaan perhevalmennus on äitikeskeistä, eivätkä perhevalmennuksissa käsitellyt aiheet ole kohdanneet riittävästi isien tarpeita. Isät kaipaisivat kuitenkin mahdollisuutta vanhemmaksi tulemisen käsittelyyn miesten kesken.

Kehittämiskohteena niin perhevalmennukselle kuin neuvolavastaanotollekin on isien entistä tasavertaisempi huomioiminen. Perhevalmennuksen osaksi olisi hyvä ottaa erilliset pelkästään isille tarkoitetut ryhmät, joissa käsiteltäisiin vanhemmuutta miehen näkökulmasta. Yksi keino isäryhmätoiminnan toteuttamiselle voisivat olla vain isille suunnatut internet-vertaistukiryhmät. Myös neuvolavastaanottoa voitaisiin vielä kehittää isiä paremmin huomioivaan suuntaan, esimerkiksi joustavammat vastaanottoajat helpottaisivat isien pääsyä mukaan neuvolakäynneille. Näitä neuvolapalveluiden osa-alueita kehittämällä voitaisiin isät ottaa aiempaa tehokkaammin huomioon ja näin heidän vanhemmuuttaan entistä tasavertaisemmin tukea.

Asiasanat: Isyys, isäryhmä, perhevalmennus, vanhemmuus, vertaistuki

Backman, Johanna; Främling, Meri; Hollmén, Janet; Mikkonen, Tiia; Syrjänen Salli

Need for father groups as described by fathers

Year	2012	Pages	50
------	------	-------	----

The purpose of this thesis was to explore the need for father groups as part of family coaching, and to clarify the fathers' wishes for the content and functions of these groups. The thesis consists firstly of an overview of previous research in the field, and, secondly, of a questionnaire. Based on the results of the questionnaire, we offer a suggestion for upgrading father group services. The idea for this survey came from the government's new decree of improving ante- and postnatal child care services (380/2009) so that both parents of newborn babies are equally entitled to multidisciplinary family coaching.

The questions in our survey aimed to determine how the fathers would describe the need for father groups, what wishes they have for the content, and what kind of support they would hope to receive from the child health clinic. We distributed the questionnaire to the antenatal care/child health clinics of Loviisa and Sipoo towns between November 2011 and January 2012. The results were then analyzed with the SPSS statistics program. There were a few open questions in the questionnaire too, and their results were analyzed by using the content analysis method.

The results of the survey suggest that there is a definite need for father groups in family coaching. According to our research, the significance of peer support in handling the father's role is particularly important to the new fathers and fathers-to-be. Based on the experiences of our respondents, family coaching tends to focus on motherhood and therefore paternal needs are often neglected. The fathers recurrently expressed a request for a chance to deal with the feelings of new parenthood in male company.

Treating the fathers more equally with the mothers should be one of the goals of family coaching and child health clinics. It would be beneficial to introduce separate father groups as part of family coaching so that parenthood could be approached from a man's point of view as well. One possible medium for supporting father activity could be an online forum for parallel peer support. In addition, child health care clinics' practices could also help take the fathers into consideration by extending the reception hours. That would make it easier for the fathers to come along to the baby check-ups. Promoting these aspects of child care would enable men to achieve the same rights as women in parenting, and thus encourage them to properly engage in their child's life.

Keywords: fatherhood, father group, family coaching, parenting, peer support

Sisällys

Johdanto.....	6
1 Uusi isyys	7
1.1 Vahvistuva ja oheneva isyys	8
1.2 Jaettu vanhemmuus	8
2 Neuvola isyyden tukijana	9
2.1 Isien tukeminen neuvolavastaanotolla	10
2.2 Isäryhmät osana perhevalmennusta	12
2.2.1 Perhevalmennus	12
2.2.2 Perhevalmennus isän näkökulmasta	13
2.2.3 Isäryhmät	14
3 Opinnäytetyön tarkoitus ja tutkimusongelmat	16
4 Aineiston hankinta ja analyysi	17
4.1 Aineiston hankinta	17
4.2 Kyselylomakkeen laadinta	17
4.3 Aineiston analyysi	20
5 Tulokset.....	21
5.1 Taustatiedot.....	21
5.2 Isäryhmien tarve isien kuvaamana	22
5.3 Isien toiveet isäryhmien sisällöllisistä ratkaisuista	22
5.4 Isien toiveita neuvolavastaanotosta	23
6 Pohdinta	24
6.1 Tulosten tarkastelu	24
6.2 Tutkimuksen luotettavuus	26
6.3 Tutkimuksen eettisyys.....	28
6.4 Kehittämisehdotus	28
Lähteet	32
Liitteet.....	35

Johdanto

Isät ovat nykypäivänä entistä keskeisemmässä ja toisaalta moniulotteisemmassa roolissa lapsiperheiden arjessa. Isä ei ole perheessä enää vain taloudellisen toimeentulon turvaaja, vaan monenlaisten isäroolien viidakossa kahlaava vanhempi. Naisten osallistuessa enemmän perheen toimeentulon takaamiseen, on myös isien ja isyyden asema perheiden arkielämässä muuttunut. Isät ovat entistä enemmän läsnä perheen jokapäiväisessä elämässä niin lasten hoidossa kuin kotitaloustöissäkin. Isyyden luonteen muutos perheen arjessa asettaa haasteen neuvolapalveluille, joilla on keskeinen asema koko perheen hyvinvoinnin tukemisessa. Isyyden tukemisen kehittäminen on edelleen ajankohtaista äitiys- ja lastenneuvoloille.

Perinteisen isyyden valta-asema on viime vuosikymmenten aikana heikentynyt. Tällaisen isyyden tunnusmerkkinä on ollut ydinperheeseen kytkeytynyt isäkulttuuri. Perhettä kohdanneet rakennemuutokset ovat kuitenkin tuottaneet uusia isyyden muotoja, esimerkiksi sosiaaliset isät, etä-isät ja uusperhe-isät ilmentävät isyyden monipuolistumista. Isän rooliin on tullut entistä suurempaa vaihtelua. Nämä muutokset ovat olleet sen verran tuntuvia, että ei ole aivan turhaa olla huolissaan nyky-isien neuvottomuudesta ja hämmennyksestä. On entistä hankalampaa määrittellä, millainen isän tulisi olla. (Huttunen 2001: 149-150.)

Isyyttä osaltaan määrittää myös se, että perhemalleja on nyky-yhteiskunnassamme monenlaisia. Osa isistä edelleen kokee olevansa perheessä se osapuoli, jonka tulisi huolehtia perheen toimeentulosta, vieläpä ahkerammin, kun lapsi on syntynyt. Nykyään kuitenkin monessa perheessä on todettu, että perinteinen malli ei ole toimiva. Isät kokevat itsensä ulkopuolisiksi ja äideillä ei ole välttämättä riittävää tukiverkkoa, joka auttaisi jaksamaan äidin ollessa aina lapsen kanssa kotona. (Hermanson 2008.)

Nyky-yhteiskunnan muuttuneet perherakenteet vaativat molempien vanhempien tasavertaista tukemista ja siihen tulisi edelleen kiinnittää huomiota. Perherakenteita on monenlaisia ja myös isyys on muuttunut entisaikoihin nähden. Tämän takia myös neuvolapalveluiden tulisi muokkaantua tämänhetkisten tarpeiden sekä vaatimusten mukaisiksi. Vaikka isyyden tukemisen tarve on tiedostettu, ovat kuitenkin toimet sen suhteen pysyneet vähäisinä ja eri kunnissa isyyttä on tuettu eri tavoin. Isien tasavertainen tukeminen lastenneuvolatyössä on nyt kuitenkin otettu myös valtiollisella tasolla huomioon.

Valtioneuvoston asetuksessa neuvolatoiminnasta, koulu- sekä opiskelijaterveydenhuollosta sekä lasten ja nuorten ehkäisevästä suun terveydenhuollosta (380/2009) määrätään, että moniammatillisesti toteutettua perhevalmennusta on järjestettävä ensimmäistä lastaan odottavalle perheelle. Perhevalmennukseen kuuluu myös vanhempainryhmätoiminta. Asetuksen mukaan molemmalle esikoistaan odottavalle vanhemmalle on tarjottava tasapuolisesti terveys-

neuvontaa. Asetus tuo mukanaan lisähaastetta neuvoloille ottaa kokonaisvaltaisesti lasta odottava perhe huomioon neuvolapalveluissa.

Eräänä keinona isien huomioimisen kehittämiseksi voisivat olla perhevalmennuksen osana toteutettavat isäryhmät. Opinnäytetyömme tarkoitus on kyselytutkimuksen ja kirjallisuuskatsauksen avulla kartoittaa isäryhmien tarvetta ja isien toiveita ryhmien sisällöllisten ratkaisujen suhteen. Kartoituksen pohjalta tuomme esille perhevalmennukseen ja neuvolavastaanottoon liittyviä kehittämissuhteita, jotta isät voitaisiin neuvoloissa ottaa tasavertaisemmin huomioon. Opinnäytetyömme kehittämissuhteiden osassa selvennämme sitä, millaisia isäryhmien tulisi isien mielestä olla sisällöltään, rakenteiltaan sekä toimintatavoiltaan ja millä tavoin he toivoisivat neuvolavastaanottoa kehitettävän.

1 Uusi isyys

Isyystutkimuksessa on käytetty käsitettä uusi isä. Tällä tarkoitetaan miestä, joka tietoisesti pyrkii täysimääräiseen isyyteen. Perinteinen isyyskäsite isästä ”leiväntuojana” on asetettu kyseenalaiseksi. Nykyään ajatellaan, että isällä voisi olla äidin tavoin jopa symbioottinen suhde omaan lapseensa jo syntymästä alkaen. Tämä suhde on isän ja lapsen välinen, ja sen syntyyn ei tarvita äidin välittäjänä olemista. Uuden isyyden vaikutukset ovat näkyvissä nykyaikaisessa perhe-elämässä, jossa näkyy isän läsnäolo. Isät ovat siis enemmän sitoutuneita vanhemmuuteen. (Ylinen 2002: 7.)

Positiivista kehitystä uuden isyyden suuntaan on tapahtunut Väestöliiton vuoden 2006 perhebarometrin mukaan niin työelämän kuin perhevapaiden saralla. Pienten lasten isät tekivät 1990 -luvulla eniten ylityksiä palkansaajaryhmien keskuudessa. Tämä tilanne on kuitenkin 2000 -luvulla kääntynyt päinvastaiseksi, pikkulasten isät tekevät ylityksiä vähiten. Isät ovat alkaneet pitää entistä enemmän myös perhevapaita. Vuonna 1990 isyysvapaata piti noin 40 % isistä kun vuonna 2004 luku oli jo noin 70% (Paajanen 2006: 11.)

Pohjoismaisessa perhekulttuurissa isien oletetaan olevan osallistuvia ja aktiivisia perhe-elämässä ja lapsen hoitamisessa. Perheenä pidetään usein ydinperhettä, johon kuuluvat isä, äiti ja lapset. Pohjoismaissa perhepolitiikalla pyritään lisäämään isien kiintymystä perheeseen. Esimerkiksi vanhempainvapaat tukevat ja palkitsevat isän vapaa-ajan käyttöä. Avioerojen jälkeen suositaan yhteistä huoltajuutta. Nykykulttuuri suosii elättäjä -isän sijaan hoiavaa -isää. (Jämsä, Kalliomaa, Rotkirch 2010: 7-8.)

1.1 Vahvistuva ja oheneva isyys

Väestöliiton perhebarometrissa vuodelta 2006 todetaan isyydessä edeltäneinä vuosina olleen kahta erilaista kehityssuuntaa; ohenevaa ja vahvistuvaa isyyttä. Ohenevan isyyden on nähty aiheutuvan, kun avio- ja avoerojen kautta on seurannut psykologista isättömyyttä, ongelmia miesten aikuistumisessa ja modernista individualismista seurannut urakeskeisyyden korostumista. Vahvistuvan isyyden merkkejä on puolestaan ollut isän tuleminen entistä enemmän mukaan perhe-elämään, lasten hoitoon ja kotitöihin. (Paajanen 2006: 11.)

Ohenevalla isyydellä tarkoitetaan siis isyyttä, joka voidaan kaventaa pelkäsi biologiseksi isyydeksi, samalla hyväksytään hyvin ohut isän ja lapsen välinen suhde juridiselta kannalta. Isyyden ei tämän ajattelutavan mukaan tarvitse kasvaa psykologiseksi isyydeksi. Vahvistuva isyys taas tarkoittaa isyyttä, jossa pidetään isän laaja-alaista osallistumista tärkeänä. Tämä näky isän arkitöiminnassa, ajankäytössä sekä arvovalinnoissa. (Huttunen 2001: 151.)

Vahvistuvaa isyyttä voidaan kuitenkin tukea yhteiskunnallisoin toimin. Perhepoliittisilla ratkaisuilla työelämän joustavuudella sekä isyydestä avoimesti puhumisella ja isyyteen valmentamisella voidaan vaikuttaa positiivisesti vahvistuvan isyyden kehitykseen. Jo isyydestä puhuminen voi olla hyvää vahvistuvan isyyden tukemista. Miehet tarvitsevat julkisen keskustelun lisäksi myös omaa yksityistä dialogia isänä olemisen iloista sekä suruista. Perhepoliittiset raamit ovat jo melko hyvät, mutta vielä puuttuu kanavia, tilanteita ja tiloja isyydestä käytävälle keskustelulle. Äideillä on jo paljon mahdollisuuksia puhua vanhemmaksi tulemisesta. Esimerkiksi äiti-vauva-ryhmät, äitikahvilat, muut kohtauspaikat sekä tietenkin neuvola ovat äideille tuttuja kanavia käsitellä lapsiperheen elämää. Isille ei ole vastaavanlaista tarjontaa. Isille tulisi tarjota mahdollisuuksia isäksi tulemisen käsittelemiseen ja myös rohkaista heitä ottamaan tilaa niin omalle kuin yleisemmälle puheelle isänä olemisesta. (Huttunen 2001: 209, 210.)

1.2 Jaettu vanhemmuus

Nykyään puhutaan myös jaetun vanhemmuuden käsitteestä. Jaetun vanhemmuuden ideaali perustuu sukupuolten tasa-arvolle, tarkoittaen vanhempien yhteistä osakkuutta vanhemmuudessa. Vanhempien odotetaan olevan tasaveroisesti sitoutuneita vanhemmuuteensa, hoivan ja vastuun olevan tasaveroisesti jaettu isän ja äidin kesken. Jaettu vanhemmuus ei kuitenkaan tarkoita vain tasan jaettuja kotitöitä tai vanhemmuuden samanlaisuutta. Jaetulla vanhemmuudella tarkoitetaan kahden vanhemman jaettua ymmärrystä ja vastuuta lapsen hyvinvoinnista. (Mykkänen 2010: 18.)

Äitiys ja isyys asetetaan usein samalle viivalle ja vanhemmuuden vaatimukset ovat yhteneväisempiä molempia sukupuolia kohtaan. Jaettu vanhemmuus eli molempien vanhempien yhtäläinen oikeus sekä vastuu vanhempina ovat nykyään tavoiteltavia arvoja niin vanhemmilla kuin asiantuntijoillakin. (Mykkänen 2010: 18.)

Jaettu vanhemmuus tuo paljon etuja perhe-elämään. Vauva saa tukea ja turvaa kehitykselleen molemmilta vanhemmilta. Äiti saa aikaa hoitaa itseäänkin ja isä uuden väylän toteuttaa itseään. Parisuhde voi myös paremmin, kun molemmat vanhemmat ottavat tasapuolisesti vastuuta lapsen hoidosta. Lapsi voi kiintyä isään yhtä lailla kuin äitiinkin, niinpä isä voi hoivata lasta pelkäämättä tämän turvallisuuden tunteen kärsivän. Hoivaaja -isä kykenee pistämään omat tarpeensa syrjään ja olemaan lapselle saatavilla. (Hermanson 2008.)

Neuvolahenkilökunnalle haastetta lisää isyyden eri muotojen huomioiminen, jonka he kohtaavat jokapäiväisessä työssään. Asiakkaissa on niin perinteisen kuin myös uuden isyyden edustajia ja hyvinkin erilaisista perhetaustoista tulevia miehiä. Isien tukemisen voidaankin olettaa olevan hyvin tärkeää, jotta miehet voisivat paremmin löytää juuri itselleen sopivan tavan toimia isän roolissa. Kuten Paajanen (2006: 10-11) toteaa, ei ole enää samanlaista perinteeseen sitoutunutta yhtä oikeaa isyyttä kuin ennen, vaan isäihanteita voi olla monenlaisia. Neuvolatyöntekijöiden olisi siis hyvä rohkaista isiä oman isyytensä määrittelemiseen, mikä ei nykypäivänä ole enää yhtä yksiselitteistä kuin ennen vanhaan.

2 Neuvola isyyden tukijana

Tulevia isiä yritetään saada entistä ahkerammin mukaan neuvolaan sekä perhevalmennukseen. Aikaisempien tutkimusten mukaan perhekeskeisyyden lisääntymisestä huolimatta isät kokevat jäävänsä ulkopuolisiksi perhevalmennuksessa, terveydenhuolto on äitisuuntautunutta eikä ota yhtä lailla isien tarpeita huomioon. (Mykkänen 2010: 34.)

Kuten aikaisemmastakin käy ilmi, ovat isät entistä enemmän sitoutuneita lapseen ja vanhemmuuteen, mikä näkyy miesten lisääntyneenä neuvolapalveluiden käyttämisenä. Tästä on seurannut haasteita kohdata isät miehinä ja erillisinä vanhempina. Isiä huomioivia toimintatapoja tulisi neuvolan osalta kehittää. Henkilökuntaa tulisi kouluttaa ja neuvolaympäristöä sekä kulttuuria muokata miesten malliin sopivammaksi. Tämä tarkoittaa perhekeskeisyyden määrittelemistä uudelleen niin, että isätkin otetaan paremmin huomioon. Haasteena tulevaisuudessa tulee edelleen olemaan isien huomioiminen miehinä ja vanhempina neuvolatyön saralla. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2008: 16-18.)

On havaittu, että mitä aikaisemmin isät otetaan huomioon lapsenhankinnan suunnittelussa ja odotusaikana, sitä sitoutuneempia miehet ovat lapseensa myös tämän synnyttyä. Isien tyytyväisyyttä sekä raskausajan sitoutuneisuutta lisäävät vertaistukiryhmät, joita vetää kokenut ja koulutettu henkilö. Tukiryhmässä käyvät isät saavat myös enemmän apuja lapsen kanssa vuorovaikuttamiseen kuin isät, jotka eivät vertaistukea saa. (Mykkänen 2010: 34.)

2.1 Isien tukeminen neuvolavastaanotolla

Isät tulisi ottaa paremmin huomioon myös neuvolavastaanotolla, eikä vain perhevalmennuksen yhteydessä. Miehet voivat kokea neivolakäynneillä ulkopuolisuutta äitien puhuessa terveydenhoitajan kanssa naista ja raskautta koskevista asioista. Myös vastaanottojen ajankohdat voivat vaikuttaa miesten mahdollisuuksiin osallistua neuvolavastaanotoille.

Isien tukemiseen neuvoloissa on kiinnitetty lisääntyvästi huomiota, sillä isien neivolakäynnit ovat selvästi lisääntyneet viimeisten vuosien aikana. Suurin osa terveydenhoitajista tiedostaa isien tukemisen merkityksen, kokevat isien tukemisen luontevaksi osaksi työtä ja arvioivat onnistuneensa isien tukemisessa tyydyttävästi. Tavallisimmin isiin on saatu yhteys antamalla suullista tietoa äidin kautta. Jotkut terveydenhoitajat järjestävät isien paremmaksi tavoittamiseksi iltavastaanottoja. (Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskus 2008: 26-27, 29-30.)

Säävälä ym. (2001: 38.) kirjoittavat, että syy isän jäämiselle pois lastenneivolakäynneiltä on monesti se, että hän on töissä siihen aikaan, kun vastaanottoaika on. Tämä on kuitenkin vain yksi syy. Vaikka isillä olisikin mahdollisuus tulla mukaan neivolakäynnille, saattavat he jättäytyä pois sillä miesten keskuudessa neuvola koetaan vieraaksi. Neuvolassa nimittäin käsitellään niin paljon äitiin ja lapseen liittyviä asioita. Tämän vuoksi olisi hyvä aktiivisesti neuvolan puolelta pyytää isiä paikalle ja näyttää heille, että hekin ovat yhtä tärkeitä vanhempana kuin äidit. Suora kontakti terveydenhoitajaan auttaa isiä olemaan myös aktiivisempia vauvanhoidossa, mikä on hyvä asia niin perheen kuin lapsen kehityksenkin kannalta. Vauvan syntymän jälkeinen aika on otollinen hetki auttaa isää kasvamaan isyyteen, sillä raskausaikana moni mies ei vielä sisäistä isän roolia kunnolla.

Paavilaisen (2003: 26, 31) tutkimuksen mukaan isät ovat jääneet neuvoloissa toisinaan sivustaseuraajiksi ja heidän yksilölliset tarpeensa on sivuutettu. Samantapaisissa ulkomailla tehdyissä tutkimuksissa selviää, että terveydenhuoltohenkilöstö on pitänyt asiakkanaan lähinnä vain äitiä ja lasta. Jos isiä huomioitiin ollenkaan, asetettiin heidät ohjauksessa äidin tukijan rooliin.

Paavilainen (2003: 31) jatkaa, että isät eivät saaneet erillistä kutsua neuvolaan, joten isän mukanaolo oli siten tämän oma-aloitteisuuden varassa. Miesten mukaantulo muutoinkin neuvolatoimintaan ja keskusteluihin edellytti erityistä aktiivisuutta. Äidin ja terveydenhoitajan väliseen keskusteluun isät kokivat hankalaksi osallistua. Jos isä ei ollut näin aktiivinen, jäi hän ulkopuoliseksi. Isät kokivat tutkimuksen mukaan terveydenhoitajan asettavan heidät tilanteessa ulkopuoliseksi suhtautumalla mieheen kuin seuralaiseen. Kuuntelijana oleminen ei ollut pelkästään kielteistä, vaan isät saivat sivusta seuraamalla ja havainnoimalla tietoa. Jotkut tulevat isät kokivat kuitenkin olevansa täysin asiattomia ulkopuolisia. Tutkimuksessa todettiin myös, ettei neuvolakäyntien kulkuun tai sisältöön ollut vaikutusta sillä, oliko isä vastaanotolla mukana vai ei.

Isän ulkopuoliseksi jättämisestä viestivät myös vastaanottoajat. Isän pääsy mukaan vastaanottoille oli täysin yksipuolisten, isän tekemien järjestelyjen varassa, eikä vastaanottoajoissa voitu joustaa. Isät käyttivät vuorotyön mahdollisuuksia sekä työajan joustoa keinoina päästä mukaan vastaanottoille neuvolaan tai äitiyspoliklinikalle. (Paavilainen 2003: 31.)

Terveyskeskuksen johto ei Sosiaali- ja terveysministeriön kyselytutkimuksen mukaan ole tukenut tarpeeksi paljon isätoimintaa, vaikka tämä on koettu edellytykseksi isien tukemisen kehittämiselle. Isien tukemisen suunnitelmia oli tutkimuksen mukaan tehty joka viidennessä terveyskeskuksessa. Huolestuttavaa on se, että neuvoloiden välillä on huomattaviakin eroja isien tukemisen suhteen. Erot neuvoloiden välillä aiheuttavat epätasa-arvoa niin isien kuin myös perheiden näkökulmasta. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2008: 38-39.)

Äitiyshuollossa voidaan tukea isäksi tulemisen työstämistä mahdollistamalla sekä kannustamalla isää osallistumaan. Isää voidaan tukea myös kiinnittämällä huomiota isän huolenaiheisiin ja isän kokemuksiin keskustelemalla. Isien mielestä terveydenhuoltopalvelut ovat arvokkaita, mutta hoito koetaan äitisuuntautuneeksi ja isät ohittavaksi. Isät arvostavat äitiysneuvolapalveluita, mutta kokevat, että ne jättävät heidät syrjään isien kannalta tärkeillä hetkillä. Jos äitiyspalveluita tarkastellaan isien kannalta, toteutuvat asiakas- ja perhekeskeisyys vain osittain. Isien saama tuki vanhemmuuteen on koettu riittämättömänä ja vertaistukea kaivattiin lisää. Naiset ovatkin miehiä merkittävästi tyytyväisempiä neuvolapalveluihin. (Puputti-Rantsi 2009: 16.)

Viljamaan tutkimuksessa (2003: 37) listataan neuvolatyön uusia haasteita. Yksi haaste neuvolatyölle on isyyden parempi tukeminen koko perheen hyvinvoinnin edistämiseksi. Neuvolan työntekijät tunnistivat erilaisen suhtautumistapansa asiakkaana oleviin miehiin ja naisiin. Naiset asiakkaina ja työntekijöinä neuvolassa keskustelevat keskenään lapsen odotuksesta, hoidosta ja kasvatuksesta. Yhdessä he myös määrittävät miehen isyyttä. Tämä voi olla niin uu-

denlaisen aktiivisen isyyden tukemista tai miehen vanhemmuuden toissijaiseksi tekemistä. Isyys nähtiin Viljamaan tutkimuksessa neuvolan tulevaisuuden teemana.

Edeltävän perusteella voidaan todeta, että neuvolahenkilökunnan koulutusta isien tukemiseen ja huomioon ottamiseen tulisi entisestään kehittää. Neuvolapalveluita olisi vielä muokattava isälähtöisemmiksi, jotta nykypäivän vaatimukset perheiden tukemisen suhteen täyttyisivät paremmin. Näin isät tuntuivat olonsa tervetulleiksi neuvoloissa sekä olevansa tärkeitä vanhempina.

2.2 Isäryhmät osana perhevalmennusta

2.2.1 Perhevalmennus

Perhevalmennus on jälleen muutosvaiheessa. 2000-luvulla muutospaineita aiheuttaa perheiden erilaisuus, valmennuksen laajentaminen niin sisällöllisesti kuin ajallisestikin, valmennusmenetelmien kehittäminen, monialaisen asiantuntijuuden hyödyntäminen sekä tasa-arvoisuuden toteutuminen. Vähennetyn sekä lakkautetun valmennuksen elvyttämiseksi tarvitaan ponnistuksia. Tutkimuksella saadaan lisää tietoa näyttöön perustuvan perhevalmennuksen tueksi. Muutokset patistavat lisäksi tuottamaan koulutuksella sellaista osaamista, joka vastaa perhevalmennuksen nykyisiin sekä tuleviin vaatimuksiin. (Haapio, Koski, Koski & Paavilainen 2009: 187.)

Oppimiseen liittyvien käsitysten muuttuminen vaikuttaa yhä enemmän valmennustilanteiden rakentumiseen sekä niissä käytettyihin menetelmiin. Useiden vuosikymmenien ajan on perhevalmennusta koskevista tutkimuksista tullut selkeä viesti, jonka mukaan vanhemmat odottavat saavansa perhevalmennuksesta ennen kaikkea vertaistukea, mahdollisuutta tulla kuulluiksi omista lähtökohdistaan käsin, mahdollisuutta vaikuttaa valmennuksen sisältöön ja erityisesti henkistä tukea synnytykseen sekä lapsen kanssa elämiseen. (Haapio ym. 2009: 190-191.)

Tällä hetkellä suomalainen perhevalmennusjärjestelmä on monenkirjava. Perheet eivät ole palvelujen suhteen tasa-arvoisessa asemassa. Se, millaista valmennusta perhe saa, riippuu sattumasta ja asuinpaikkakunnasta. Yhtenäinen perhevalmennusmalli toisi tasalaatuisuutta, mutta toisaalta se ei luultavasti soveltuisi erilaisten alueiden ominaispiirteisiin. Keskeistä on, että kaikkialla Suomessa kaikki tulevat vanhemmat saisivat ajantasaiseen tietoon perustuvaa perhe- sekä synnytysvalmennusta. Valmennuksen minimivaatimusten- sekä laatuvaatimusten laatiminen olisi aiheellista. Tulevaisuudessa olisi myös tärkeä varmistaa, millä tavalla tasa-arvoa voitaisiin konkreettisesti kehittää perhevalmennuksen toiminta-alueella. (Haapio ym. 2009: 193.)

Suomessakin perhevalmennuksen painopisteen tulisi siirtyä nykyistä enemmän pelkästä raskaudenajan valmennuksesta synnytyksen jälkeen tapahtuvaan valmennukseen. Tällä voidaan tukea erityisesti vanhemmuuteen kasvua, perheiden sosiaalisen tuen saantia ja lapsiperheen arjessa elämistä. (Haapio ym. 2009: 190.)

Tutkimustulosten perusteella on mahdollista todeta, että perhevalmennusta on kehitetty suuntaan, joka vastaa isien odotuksia, mutta joidenkin tiedon- sekä tuentarpeiden kohdalla tulisi perhevalmennusta edelleen kehittää. Nykyisin perhevalmennuksessa keskitytään vertais-tukeen. Sen tarve onkin aikaisemmissa tutkimuksissa tullut esille. Perhevalmennusta olisi hyvä järjestää ainakin osittain pienryhmissä, jossa äiti- ja isäryhmissä käsiteltäisiin eri teemoja riippuen asiakkaiden tarpeista. Näin kehitettäisiin perhevalmennusta asiakkaiden tarpeita vastaavaksi sekä huomioitaisiin paremmin miesnäkökulma raskauteen, synnytykseen ja vanhemmuuteen. (Puputti-Rantsi 2009:45-46.)

2.2.2 Perhevalmennus isän näkökulmasta

Perhevalmennuksissa on keskitytty enemmänkin äitejä kiinnostaviin aiheisiin, mutta isille mielekkäät aiheet taas ovat jääneet pitkälti huomiotta. Neuvolan kieli on usein ”hoivakieltä”, äidin ja terveydenhoitajan välistä kommunikointia, joka ei kuitenkaan tavoita aina miehen maailmaa. Miehillä on myös tärkeää saada keskustella keskenään ja puolison läsnäolo saattaa haitata miehen mahdollisuuksia ja uskallusta tuoda keskustelussa esille häntä askarruttavia asioita. Isien omassa ryhmässä ajatusten vaihtaminen onkin miehille luontevampaa. (Pietilä-Hella & Viinikka 2006: 48-49.)

Aila Friis (2010: 15) kirjoittaa tutkimuksessaan Perhevalmennuksen käytänteet Suomessa - terveydenhoitajien näkökulma, että isäryhmien järjestäminen on neuvolassa satunnaista. Jos erillisiä isäryhmiä on järjestetty, ovat isät yleisimmin tavanneet perhevalmennuksen yhteydessä omana ryhmänään. Isät ovat kokeneet kuitenkin perhevalmennusryhmien olevan heterogeenisiä eikä valmennuksessa käsitellyt asiat ole kohdanneet isiä henkilökohtaisesti.

Mesiäislehto-Soukan tutkimuksessa isien perheenlisäyskokemuksista (2005: 27-28) todettiin, että perhevalmennukselta isät odottivat tiedon saamista, isyyteen valmentautumista, tunteiden sekä kokemusten käsittelemistä ennen synnytystä ja sen jälkeen. Valmennusryhmien toiminta koettiin tutkimuksen mukaan puutteelliseksi, sillä niissä ei keskusteltu eikä käytetty hyödyksi kokeneiden isien tietämystä.

Väestöliiton (Jämsä 2010: 73) teettämän tutkimuksen mukaan isille vanhemmuuteen liittyvistä negatiivisista tunteista puhuminen on hankalampaa kuin naisille. Äideillä on enemmän paikkoja ja mahdollisuuksia kertoa tunteistaan muun muassa äitiysneuvolaseurannan aikana. Isilläkin tulisi olla äitien tapaan useita erilaisia tapoja saada käsitellä isäksi tulemiseen liittyviä tunteita. Olisi hyvä voida pohtia, miksi jokin tunne tulee ja mitä se viestii. Vääriä tunteita ei ole olemassa, tunteita ei voi muuttaa. Isilläkin olisi tarvetta perheen ulkopuolisen tuen saamiselle, esimerkiksi perhepalveluiden tai vertaistuen kautta.

Ruotsissa tehdyn tutkimuksen mukaan isät saivat perhevalmennuksessa uutta tietoa, toisaalta he kokivat valmennuksen olevan enemmän äideille suunnattua. Useissa eri tutkimuksissa on todettu, että vanhemmat toivoisivat perhevalmennuksen ohjaustyylin olevan mieluummin pienryhmämuotoista ohjaustoimintaa kuin luentotyypistä opetuskäytäntöä. Tutkimuksen mukaan koulumaisuus sekä teoreettisuus vaivasivat isien mielestä perhevalmennuksen toteutusta. Perhevalmennusta on myös arvosteltu sen terveydenhoitajakeskeisyyden sekä vuorovaikutuksen yksisuuntaisuuden takia. (Paavilainen 2003: 33.) Sen sijaan miehet ovat pitäneet erityisesti vertaistuesta, eli keskusteluista ja kokemusten jakamisesta sekä siitä, että askarruttavia asioita voi kysyä kokeneelta henkilöltä (Huttunen 2001: 212-213.)

On huolestuttavaa, että isät ovat kokeneet itsensä perhevalmennuksessa ulkopuolisiksi vielä nykyäänkin. Perhevalmennus koetaan isien kesken ilmeisesti edelleen lähinnä äideille tarkoitetuksi vanhemmuuteen valmentautumisen muodoksi. Isät kuitenkin kokoisivat tarvitsevansa tukea omaan vanhemmuuteensa. Kuten Väestöliiton (Jämsä 2010: 73) tutkimuksessa todettiin, on isille vanhemmuudesta ja etenkin siihen liittyvistä ongelmista puhuminen vaikeampaa kuin naisille. Näin ollen on erityisen tärkeää, että neuvolassa tuetaan ja kannustetaan isiä puhumaan avoimesti omista tuntemuksistaan ja epävarmuuksista vanhemmuutta kohtaan. Tämä korostaa isäryhmien tarpeellisuutta, sillä aiemmissa tutkimuksissa on myös todettu isien kokevan vanhemmuudesta puhumisen helpommaksi samassa tilanteessa olevien miesten kanssa.

2.2.3 Isäryhmät

Isien ollessa entistä enemmän mukana perhe-elämässä jakamassa kodin piiriin kuuluvaa työtä naisten kanssa, on aihetta tarkastella uudesta näkökulmasta miehuutta ja isyyttä. Uudenlaisen roolijaon myötä olisi isillä oltava mahdollisuus saada tukea isyyteen liittyvissä asioissa tarpeen mukaan. Tämä puhuu isäryhmien puolesta; näin miehillä olisi mahdollisuus keskustella isyyteen liittyvistä asioista muiden samassa tilanteessa olevien kanssa. (Peitsalo 2009: 1-2.)

Sosiaali- ja terveysministeriön (2001: 25) oppaan Isät neuvolassa mukaan isäryhmien tehtävä on sekä tukea että rohkaista tulevia ja vastasyntyneiden isiä löytämään oma tyylinsä olla isä.

Jotta tämä tavoite toteutuisi, tarjotaan ryhmässä tilaisuus keskustella omista kokemuksista ja tunteista niin odotusaikana kuin vauvan synnyttyäkin. Tämän lisäksi annetaan tietoa isyyteen liittyvistä seikoista ja yhdessä pohditaan erilaisia toimintatapoja käytännön perhe-elämään.

Keskeistä isäryhmässä on vahvistaa isyyden voimavaroja sekä valaa isiin luottamusta ja uskoa omaan selviämiseen ja osaamiseen. Käytännössä isille annetaan myönteistä palautetta onnistumisista, kannustetaan heitä kokeilemaan ja ottamaan vastuuta. Isän oma kuulluksi ja hyväksytyksi tuleminen ovat keskeisiä kokemuksia ryhmässä. (Sosiaali- ja terveysministeriö, 2001: 26.)

Isien innostus osallistua perhevalmennusryhmiin johtuu osittain siitä, että he tietävät siellä kohtaavansa muita tulevia tai tuoreita isiä. Juuri isille järjestettävät perhevalmennusryhmät ovat paras tapa tavoittaa isät neuvolatoiminnassa. Isä neuvolassa - julkaisussa sanotaan perhevalmennuksen isäryhmien olevan kannattavia myös siksi, että ne ovat tiukkojen resurssien takia hyvä vaihtoehto, kun halutaan ottaa mahdollisimman moni isä mukaan neuvolatoimintaan. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2001: 30.)

Keskustelu muiden isien kanssa tulevasta elämänmuutoksesta sekä sen tuomista haasteista on yksi voimia antava tekijä. Ryhmässä isille tarjoutuu mahdollisuus jakaa kokemuksiaan ja näin he voivat saada vastauksia sekä mielipiteitä mieltään askarruttavissa asioissa. Eri-ikäisten miesten läsnäolo tuo ryhmään monenlaisia näkökulmia isänä olemisesta. (Kyngäs, Kääriäinen, Poskiparta, Johansson, Hirvonen & Renfors 2007: 104).

Yleisin muoto isäryhmälle on isien oma tapaaminen perhevalmennuksen yhteydessä. Isäryhmissä käsiteltäviä aiheita ovat muun muassa lapsen syntymä, isän rooli, isäksi kasvaminen sekä parisuhteeseen ja vanhemmuuteen liittyvät aiheet. Isäryhmän vetäjänä toimii yleensä neuvolan työntekijä, joissakin neuvoloissa vetäjänä voi olla myös mies tai isä. Muita mahdollisia ohjaajia isäryhmälle ovat perhe- tai sosiaalityöntekijä, psykologi, miespuolinen diakoni tai pappi tai jonkin yhdistyksen/yrityksen edustaja. (Friis 2010: 15.)

Isäryhmiä on pystytty toteuttamaan jo osassa kunnista. Isäryhmien tarkoituksena on tukea sekä antaa rohkaisua tuleville ja uusille isille löytämään oma tapansa toimia isänä. Jotta tämä isäryhmän tarkoitus toteutuisi, annetaan ryhmässä tilaisuus jakaa omia kokemuksia ja tunteuksia vauvan odotusaikana ja syntymän jälkeen. Lisäksi ryhmässä jaetaan tietoa isyydestä, siihen liittyvistä asioista ja pohditaan hyviä toimimistapoja käytännön tilanteisiin. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2001: 25.)

Isäryhmiä järjestettäessä nousee esiin joitakin kysymyksiä; tulisiko vetäjän olla mies- vai naispuolinen, maallikko vai ammattilainen? Hakeudutaanko isäryhmään yksityisesti vai neuvo-

lan kautta? Onko lähestymistapa vetäjä- vai ryhmälähtöinen? Mikä on ryhmän kokoontumisen ajoitus? Käsitelläänkö samoja asioita kuin äitien valmennuksessa? Onko isien valmennuksessa yksi vai useampi isyysnäkemys ja ovatko ne oppimis- vai kasvuryhmiä? (Huttunen 2001: 212.)

Sillä neuvoloiden työntekijät ovat suurimmaksi osaksi naisia, heitä askarruttaa, voiko nainen olla isäryhmän vetäjä. Miesten antaman palautteen mukaan naispuolinen asiantunteva vetäjä voi onnistua tietyillä aihealueilla jopa paremmin kuin miespuolinen vetäjä. Ryhmän vetäjän sukupuolesta riippumatta tuntuvat isät arvostavan sitä, että vetäjällä on omakohtaisia kokemuksia raskaudesta ja synnytyksestä sekä lapsen hoitamisestakin. Tämän takia myös maallikko voi vetäjänä olla sopiva tehtävään. (Huttunen 2001: 212, 213.)

Isäryhmiä vedettäessä on hyvä suunnitella tapaamiskerroille tietyt pääaiheet, joita käydään läpi. Ryhmän ohjaajalla on vastuu siitä, että tärkeät asiat tulee käytyä läpi ja kaikki halutesaan saavat kertoa mielipiteitään ja kokemuksiaan. Isyyteen liittyy monia ulottuvuuksia ja niiden kaikkien huomioon ottaminen voi ohjaajalle olla haasteellista. Ryhmän ohjaajana on tärkeää kiinnittää huomiota ryhmän tunnelmaan sekä siihen, kuinka paljon aikaa käytetään omien kokemusten läpikäymiseen verrattuna aiheeseen. Omien kokemusten jakaminen on kuitenkin tärkeä asia ryhmässä. (Säävälä ym. 2001: 24-26.)

3 Opinnäytetyön tarkoitus ja tutkimusongelmat

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli kartoittaa perhevalmennuksen osana toteutettavien isäryhmien tarvetta ja isien toiveita ryhmien sisällöllisten ratkaisujen suhteen. Tarkoitus on tällä tavoin tukea neuvolatyön kehittämistä perhekeskeisemmäksi ja isät paremmin huomioivaksi.

Tutkimusongelmina ovat:

1. Millainen on isäryhmien tarve isien kuvaamana?
2. Millaisia toiveita isillä on isäryhmien sisällöllisten ratkaisujen suhteen?
3. Millaisia toiveita isillä on neuvolavastaanotosta?

4 Aineiston hankinta ja analyysi

4.1 Aineiston hankinta

Tutkimusaineiston keräsimme kyselynä Loviisan ja Sipoon neuvoloissa marraskuun 2011 ja tammikuun 2012 välisenä aikana. Isät saattoivat täyttää lomakkeen joko neuvolavastaanotolla paperiversiona tai sähköisellä lomakkeella internetissä. Tätä varten neuvoloissa jaettiin äideille isille vietäväksi saatekirje (Liite 1), jonka ohessa oli linkki internet -osoitteeseen, jossa isäryhmäkyselyn pystyi täyttämään e-lomakkeelle. Näin pyrimme saamaan mahdollisimman paljon vastauksia.

Kyselylomake on tyypillisin määrällisessä tutkimuksessa käytetty tapa kerätä tutkimusainestoa. Kysely on vakioitu, jolloin jokainen kyselyyn vastaava saa samat kysymykset täysin samalla tavalla esitettyinä. Kyselytutkimuksessa vastaaja lukee itse kysymykset ja vastaa niihin kirjallisesti. Tällainen aineistonkeruun muoto sopii suurelle ja hajallaan olevalle joukolle ihmisiä. Kyselylomakkeen hyvä puoli on muun muassa se, että vastaaja jää aina tuntemattomaksi. (Vilkkä 2005:73-74.)

Tutkimus toteutettiin määrällisenä ja kohdistettiin kaikille lasta odottaville ja jo lapsen saaneille isille Sipoon ja Loviisan alueilla. Näin saimme kerätyksi perhevalmennuksen suhteen niin kokeneiden kuin kokemattomienkin isien mielipiteet ja ehdotukset. Toiveena oli tavoittaa sekä ne isät, jotka käyvät neuvolavastaanotolla että ne, jotka eivät käy äidin mukana vastaanotolla.

Neuvoloiden terveydenhoitajat olivat tutkimusaineiston keräämisessä yhteistyökumppaneitamme. Sovimme neuvolatyöntekijöiden kanssa kyselyn jakamisen tavoista ja siitä, kenelle kyselylomakkeita ja saatekirjeitä jaettaisiin. Olimme kyselyn ajan sähköpostitse sekä puhelimitse yhteydessä neuvoloiden yhteyshenkilöiden kanssa, joten pysyimme ajan tasalla kyselyn etenemisen suhteen. Tutkimusluvan Loviisasta meille myönsi terveystieteiden johtava lääkäri Tero Taipale ja Sipoosta johtava lääkäri Kati Liukko (Liitteet 2 ja 3).

4.2 Kyselylomakkeen laadinta

Toteutimme tutkimuksemme käyttäen tekemäämme strukturoitua kyselylomaketta ja tutkimuksessa käytimme ordinaaliasteikkona Likertin asteikkoa. Käyttämämme kyselylomake koostui 18 väittämästä, mittareina olivat vaihtoehdot täysin samaa mieltä, samaa mieltä, joihinkin eri mieltä, täysin eri mieltä. Ryhmän aiheisältöä koskevissa vaihtoehdoissa mittarina oli erittäin tärkeää, tärkeää, ei kovin tärkeää, ei lainkaan tärkeää. Näin aiheiden painoarvoa

isien kannalta voitiin arvioida tarkemmin. Kolmessa kohdassa isät kykenivät vastaamaan myös avoimesti, jotta mahdollisimman todenmukaiset mielipiteet saataisiin esille. Muut kyselylomakkeen kysymykset olivat monivalintakysymyksiä.

Monivalintakysymysten hyviä puolia ovat, että ne sallivat vastaajien vastata samaan kysymykseen siten, että vastauksia kyetään mielekkäästi vertailemaan. Näin saadaan myös vähemmän kirjavia vastauksia, kuin avoimilla kysymyksillä. Tulokset on näin helpompi käsitellä ja niiden analysoiminen tietokoneella onnistuu kätevämmiin. (Hirsjärvi ym. 2009: 201.)

Laatimamme tutkimuslomakkeen kysymykset pohjasimme opinnäytetyön kirjallisuuskatsausosan pohjalta nousseisiin kysymyksiin. Kysymykset rakentuvat siis aiemmin tehtyihin tutkimuksiin ja selvityksiin isyyden tukemisesta. Seuraava taulukko (Taulukko 1.) ilmentää sitä, mitkä kirjallisuuskatsauksessa esillä olleet tutkimukset ovat kysymyslomakkeen kysymysten pohjana ja mitkä lomakkeen kysymykset vastaavat tutkimusongelmiimme.

Taulukko 1. Kyselylomakkeen kysymysten vastaavuus tutkimusongelmiin

Tutkimusongelma	Kyselylomakkeen kysymykset	Lähteet
Millainen on isäryhmien tarve isien kuvaamana?	Kysymys 7 Kysymys 8 Kysymys 9	Peitsalo 2009 Väestöliitto 2010 Viljamaa 2003 STM 2001 Säävälä, Keinänen & Vainio 2001 Kyngäs, Kääriäinen, Poskiparta, Johansson, Hirvonen & Renfors 2007 STM 2001 Huttunen 2001 Viljamaa 2003
Millaisia toiveita isillä on isäryhmien sisällöllisten ratkaisujen suhteen?	Kysymys 10 Kysymys 11 Kysymys 12 Kysymys 13 Kysymys 14 Kysymys 15	Friis 2010 Mesiäislehto-Soukka 2005 STM 2001 Kyngäs ym. 2007 Viljamaa 2003 Huttunen 2001 Huttunen 2001 Huttunen 2001 Säävälä ym. 2001 Huttunen 2001 Säävälä ym. 2001
Millaisia toiveita isillä on neuvolavastaanotosta?	Kysymys 16 Kysymys 17 Kysymys 18	Mykkänen 2010 STM 2008 Paavilainen 2003 Säävälä ym. 2001 Paavilainen 2003 Säävälä ym. 2001

Tutkimuslomakkeen laatiminen edellyttää kirjallisuuteen perehtymistä, tutkimusongelman pohdintaa ja täsmentämistä sekä käsitteiden määrittelyä ja tutkimusasetelman valintaa. Suunnitteluvaiheessa on myös huomioitava se, miten aineisto tullaan käsittelemään. Kysymyksiä ja vastausvaihtoehtoja selvitetessä on mietittävä, kuinka tarkkoja vastauksia halutaan ja kuinka tarkkoja tietoja on mahdollista saada. (Heikkilä 2008: 47.)

Tutkijan tulee tietää, mihin kysymyksiin hän etsii vastausta, joten tutkimuksen tavoite on oltava hänelle täysin selvillä ennen lomakkeen laatimista. Tutkijan on varmistettava, että tutkittava asia saadaan selvitettyä lomakkeen kysymysten avulla. (Heikkilä 2008: 47.)

Aloitimme tutkimuslomakkeen kysymysten laatimisen pohtimalla, minkälaisiin asioihin halusimme saada selvennystä isäryhmien ja isien tukemisen suhteen. Olimme perehtyneet aiheesta olemassa olevaan kirjallisuuteen, tutkimuksiin ja julkaisuihin. Tämän teoriatiedon pohjalta muodostimme tutkimusongelmat, joihin pohjasimme kyselylomakkeen kysymykset.

Tutkimuslomakkeen kysymysten laatimisessa tulee noudattaa huolellisuutta, koska tutkimuksen onnistuminen on niistä riippuvaista. Tutkimustuloksiin virheitä voi aiheuttaa etenkin kysymysten vääränlainen asettelu. Tulokset voivat vääristyä, jos vastaaja tulkitsee kysymyksen eri tavoin kuin tutkija on tarkoittanut. Myös kysymysten määrällä ja lomakkeen pituudella on vaikutusta motivaatioon kyselyyn vastaamiseen. Hyvän tutkimuslomakkeen tunnusmerkkejä ovat selkeä, siisti ja houkutteleva ulkomuoto, hyvä kysymysten asettelu, selkeät vastausohjeet ja looginen rakenne. (Heikkilä 2008: 47-48.)

Halusimme kyselylomakkeesta mahdollisimman selkeän ja sopivan mittaisen, jotta mahdollisimman moni isä jaksaisi siihen vastata. Kyselylomakkeen alkuun liitimme selkeät vastausohjeet ja taustatiedot tutkimuksen tavoitteista sekä tarkoituksesta. Samat vastausohjeet ja tiedot tutkimuksesta olivat myös jakamissamme saatekirjeissä.

Heikkilä (2008: 61-62) kirjoittaa, että saatekirje voi olla ratkaiseva tekijä siinä, ryhtyykö vastaaja täyttämään lomaketta vai ei. Hyvä saatekirje on lyhyt ja ytimekäs sekä kohtelias. Sen tulee sisältää tiedot tutkimuksen toteuttajista, tutkimuksen tarkoituksesta, kerättyjen tietojen käyttötavasta, vastaamisajankohdasta ja kyselyn palautustavasta. Saatekirjeessä tulee olla myös kommentti tutkimuksen ehdottomasta luottamuksellisuudesta, kiitokset sekä tutkijan allekirjoitus.

Kuviteltujen vastausten perusteella voidaan muodostaa myös valmiita vastausvaihtoehtoja. Tutkijalla tulee silloin olla aavistus siitä, minkälaisia mahdolliset vastaukset voisivat olla. Valmiita vastausvaihtoehtoja laadittaessa on tärkeää, että vastaajalle löytyy hänelle sopiva

vaihtoehto, minkä vuoksi on yhdeksi valintamahdollisuudeksi hyvä lisätä vaihtoehto ”muu, mikä?”. (Aaltola & Valli 2001: 110)

Käytimme kyselylomakkeessamme myös valmiita vastausvaihtoehtoja helpottaaksemme vastaajien mahdollisuutta kuvata ajatuksiaan sekä toisaalta tuodaksemme vastaajien tietoisuuteen erilaisia vaihtoehtoja aiheesta. Esimerkiksi kysymyksessä numero 10.: Kuinka tärkeänä pidät seuraavien aiheiden käsittelyä ryhmässä, olimme luetelleet eri vaihtoehtoja käsiteltäväksi aihealueiksi. Näin isien ei välttämättä tarvitse entuudestaan olla tietoisia ryhmässä käsiteltävien mahdollisten aihealueiden suhteen. Olimme lisänneet kysymykseen myös vastausvaihtoehdon ”muu aihe, mikä?”, jolloin isille annettiin mahdollisuus myös omien uniikkien ideoiden esiintuomiseen. Käytimme kyselylomakkeessa muutenkin avointen kysymysten mahdollisuutta, sillä ne mahdollistivat isien omien ajatusten sekä kokemusten esilletulon. Päädyimme kolmeen avoimeen kysymykseen.

Avoimet kysymykset mahdollistavat perusteellisempien tietojen keräämisen vastaajan mielipiteiden suhteen. Avoimet kohdat antavat hänelle mahdollisuuden ilmaista omia ideoitaan sekä havaintojaan aiheesta. Vastaukset avoimiin kysymyksiin voivat joskus nostaa esille täysin uusia näkökulmia tai hyviä parannusehdotuksia käsiteltävään aiheeseen. Avointen kysymysten heikkoutena voi kuitenkin olla vastaamatta jättäminen ja epätarkat vastaukset. (Heikkilä, 2008: 49.) Avointen kysymysten käsittely ja analysointi on myös työläämpää kuin monivalinta-kysymysten kohdalla (Vilkkä, 2005: 87.)

Vastausten tulkinnan helpottamiseksi valitsimme lomakkeessa muutoin mittariksi ordinaali- eli järjestysasteikon. Aineisto saataisiin näin helposti siirrettyä SPSS -ohjelmaan, jolla tutkimustulokset analysoitaisiin.

4.3 Aineiston analyysi

Kyselyn tulokset käsiteltiin SPSS-tilasto-ohjelmalla ja ne kuvattiin prosentteina. Vastaukset käsiteltiin anonymisti ja vastauksia käytettiin vain tutkimusongelmien selvittämiseksi. Vastaaminen oli isille vapaaehtoista.

Kyselylomakkeen avoimet kysymykset analysoitiin aineistolähtöisellä sisällönanalyysimenetelmällä. Sisällönanalyysi on perusanalyysimenetelmä, jota on mahdollista käyttää kaikissa laadullisen tutkimuksen perinteissä. Sisällönanalyysin avulla on mahdollista tehdä monenlaista tutkimusta. (Tuomi & Sarajärvi 2009: 91.)

Sisällönanalyysi tarkoittaa kerätyn aineiston tiivistämistä niin, että tutkittavaa ilmiötä on mahdollista lyhyesti sekä yleistävästi kuvailla tai että tutkittavien ilmiöiden väliset suhteet on mahdollista saada selkeinä esille. Olennaista sisällönanalyysissä on se, että tutkimusaineistosta erotetaan erilaisuudet ja samanlaisuudet. (Latvala & Vanhanen-Nuutinen 2001: 23.)

Sisällönanalyysillä voidaan analysoida kirjoitettua sekä suullista kommunikaatiota ja sisällönanalyysin avulla voidaan tarkastella asioiden sekä tapahtumien seurauksia, merkityksiä sekä yhteyksiä. (Latvala & Vanhanen-Nuutinen 2001: 21.)

Sisällönanalyysin aloitimme valitsemalla analyysiyksikön. Opinnäytetyömme laadullisten kysymysten analyysiyksikkönä käytimme ajatuskokonaisuutta. Oli kyseessä sitten aineisto- tai teorialähtöinen sisällönanalyysi, on olennainen tehtävä määrittää analyysiyksikkö ennen analyysiprosessin aloittamista (Latvala & Vanhanen-Nuutinen 2001:25). Seuraavaksi teimme taulukon vastaajien alkuperäisistä ilmauksista (Liite 4). Ensimmäinen vaihe aineistolähtöisessä sisällönanalyysissä on pelkistäminen. Tällä tarkoitetaan sitä, että aineistolta kysytään tutkimustehtävän mukaisia kysymyksiä. (Latvala & Vanhanen-Nuutinen 2001: 26.) Seuraavaksi kirjassimme näin ”syntyneet” pelkistetyt ilmaukset alakategorioiksi eli alaluokiksi taulukkoomme. Pelkistämisen jälkeen ryhmittelimme näin saamamme aineiston etsien siitä yhtäläisyyksiä ja erilaisuuksia. Aineisto ryhmitellään pelkistämisen jälkeen. Samaksi luokaksi yhdistetään samaa tarkoittavat ilmaisut ja niille annetaan ilmaisun sisältöä kuvaava nimi. (Latvala & Vanhanen-Nuutinen 2001: 28.) Yhdistämällä samansisältöisiä kategorioita eli luokkia muodostimme niin sanotut yläkategoriat.

5 Tulokset

5.1 Taustatiedot

Kyselyyn vastasi yhteensä 11 isää, vastaajien iän keskiarvon ollessa 32,7 vuotta. Nuorin vastanneista oli 27- ja vanhin 40-vuotias. Vastanneista kuusi käytti Loviisan ja viisi Sipoon alueen neuvolapalveluja. Yhdestätoista vastanneesta yhdeksällä puoliso oli raskaana. Viisi vastanneista oli aiemmin osallistunut perhevalmennukseen. Vain miehille suunnattua perhevalmennusta oli tarjottu kahdelle vastanneista.

Osa kyselyyn vastanneista isistä oli aiemmin osallistunut perhevalmennukseen ja kokenut sen hyväksi. Hyviä kokemuksia isille suunnatusta perhevalmennuksesta oli vertaistuki eli keskustelu muiden samassa tilanteessa olevien miesten kanssa. Hyvää oli se, että vanhemmuuteen liittyviä asioita saatiin käsitellä miesten kesken ilman naisten läsnäoloa.

”Oli hyvä kokemus näin ensikertalaiselle. Hyvä tietää mahdollisista ongelmista etukäteen ja miten toimia. Miesten kesken uskaltaa/kehtaa myös kysyä semmoisia kysymyksiä, mitä ei halua kysyä kun paikalla on naisia. Esim. kysymyksiä jotka ovat päivänselviä naisille, mutta ei miehille.”

5.2 Isäryhmien tarve isien kuvaamana

Vastanneista (N:11) 63,6 % oli sitä mieltä, että erilliselle perhevalmennuksen isäryhmälle olisi tarvetta. Täysin samaa mieltä oli 9,1 % ja jokseenkin samaa mieltä 54,5 %.

Isät kokivat perhevalmennuksen isäryhmän pääosin hyödylliseksi etenkin ensimmäistä lastaan odottaville miehille. Vertaistuki koettiin tärkeäksi niin, että asioista voisi keskustella vain miesten kesken. Isillä, joiden mielestä vain isille suunnattu perhevalmennusryhmä ei olisi välttämättä tarpeellinen, oli ennestään kokemusta perhevalmennuksesta.

”Ensi-isille” varmasti tarpeellinen.”

Vain miehille suunnatun internet -tukiryhmän tarpeellisuudesta samaa mieltä vastaajista oli yli puolet (54,5 %), toisaalta jokseenkin eri mieltä internet-vertaistukiryhmän tarpeellisuudesta oli 36,4% vastanneista. Vajaa puolet 45,5 % kyselyyn vastanneista oli sitä mieltä, että isäryhmän tulisi kokoontua harvemmin kuin kerran kuukaudessa. Yhden vastaajan mielestä hyvä kokoontumisväli isäryhmälle olisi kerran viikossa. Loppujen vastanneiden mielestä hyvä isäryhmän kokoontumisväli olisi kahdesta viikosta kuukauteen.

5.3 Isien toiveet isäryhmien sisällöllisistä ratkaisuista

Kyselyn perusteella isäryhmän suosituimmiksi aiheisällöiksi nousivat isäksi tulemisen käsitteleminen, lapsen hoitaminen, arjen ja työn yhdistäminen sekä parisuhde ja seksuaalisuus. Kaikki vastanneet pitivät isäksi tulemisen käsittelemistä tärkeänä. Vastaajista 63,6% koki aiheen tärkeäksi ja 36,4% jopa erittäin tärkeäksi. Lapsen hoitamiseen liittyvien asioiden käsittelemistä pitivät kaikki vastaajat tärkeänä. Arjen ja työn yhdistäminen koettiin myös lähes jokaisen vastaajan mielestä tärkeäksi. Vain yksi vastaaja ei pitänyt aihetta kovin tärkeänä. Jokainen vastaaja piti parisuhteen ja seksuaalisuuden käsittelyä isäryhmässä tärkeänä. Sen sijaan imetyksen käsittelyä isäryhmässä eivät vastaajat pitäneet kovin tärkeänä, näin vastasi 72,7 % isistä. Seuraava taulukko (Taulukko 3.) kuvaa isien toiveita isäryhmässä käsiteltävistä aiheista.

Taulukko 3. Isien toiveet isäryhmässä käsiteltävistä aiheista

10. Kuinka tärkeänä pidät seuraavien aiheiden käsittelyä isäryhmässä?	Erittäin tärkeä	Tärkeä	Ei kovin tärkeä	Ei lainkaan tärkeä	Yhteensä (N)
Valid	11	11	11	11	11
Missing	0	0	0	0	0
10.1 Arjen ja työn yhdistäminen	2	8	0	0	11
10.2 Parisuhde ja seksuaalisuus	1	10	0	0	11
10.3 Lapsen hoitaminen	2	9	0	0	11
10.4 Raskauden kulku					
10.5 Isän rooli synnytyksessä					
10.6 Imetys	0	3	8	0	11
10.7 Kelan isille tarjoamat etuudet					
10.8 Tietoa isäksi tulemisesta					

Keskustelu toisten samassa tilanteessa olevien miesten kanssa oli isien mielestä tarpeellista, vastaajista täysin samaa mieltä oli 18,2 % ja samaa mieltä 63,6 %. Neljä viidestä isästä (81,8 %) siis koki keskustelun toisten samassa tilanteessa olevien miesten kanssa tarpeelliseksi.

Myös avoimista kysymyksistä saamiemme vastausten perusteella osa isistä piti vertaistukea tärkeänä. Osa vastanneista ei kuitenkaan ollut osallistunut miehille suunnattuun perhevalmennukseen. Osa isistä piti perhevalmennuksen isäryhmää tarpeellisenä, mutta jotkut olivat tyytyväisiä perhevalmennukseen ilman erillistä isäryhmääkin.

Isäyhmän ohjaajan suhteen miehistä 80 % oli sitä mieltä, että tämän tulisi olla terveydenhuollon ammattilainen. Jokseenkin eri mieltä tästä asiasta oli 18,2 %. Vastaajista 50 % mielestä isäryhmän ohjaajan tulisi olla mies. Loput vastaajista olivat joko jokseenkin (36,4 %) tai täysin eri mieltä (9,1 %). Kuitenkin kysyttäessä, tulisiko isäryhmän ohjaajan olla nainen, oli vastaajista 81,8 % joko täysin tai jokseenkin eri mieltä.

5.4 Isien toiveita neuvolavastaanotosta

Valtaosa vastaajista oli sitä mieltä, että vain isille suunnattu neuvolakäynti ei olisi tarpeellinen. Vastaajista 90 % oli jokseenkin eri mieltä väittämästä, jonka mukaan vain isille tarkoitettu neuvolakäynti, jossa miehellä on mahdollisuus kahdenkeskeiseen keskusteltuun terveydenhoitajan kanssa, on tarpeellinen.

Kyselyn perusteella neuvolavastaanoton ajankohdalla on merkitystä isien mahdollisuuksiin osallistua neuvolakäynnille. Jokainen oli samaa mieltä neuvolavastaanoton ajankohtaa koskevan väitteen kanssa. 72,7 %:lle vastaajista neuvolakäynti klo: 16-18 sopisi parhaiten.

6 Pohdinta

6.1 Tulosten tarkastelu

Yksi keino isien huomioon ottamisen kehittämisessä olisi isäryhmien ottaminen osaksi kunnallista perhevalmennusta. Tekemämme kyselytutkimuksen mukaan yli puolet isistä koki perhevalmennuksen isäryhmän tarpeelliseksi. Ryhmässä isillä olisi oma keskusteluareena ja mahdollisuus vertaistukeen itseään askarruttavista asioista vanhemmuuden suhteen. Isäryhmätoiminta saavuttaisi useita isiä kerralla, joten se olisi tehokas keino taata vanhempien moniammatillinen ja tasa-arvoisempi perhevalmennus. Näin voitaisiin myös tehokkaammin tukea miehiä löytämään oma tapansa olla isä, mikä nykyajan isämallien moninaisuuden keskellä voi olla hyvinkin haastavaa. Tämä tuli esille opinnäytetyön kirjallisuuskatsauksessa. Esimerkiksi Huttunen (2001: 149-150) totesi, että isän rooliin on tullut entistä suurempaa vaihtelua. Tätä ilmentävät uudet isyyden muodot, kuten sosiaaliset isät, etä-isät ja uusperhe-isät.

Ilmeisesti tämä isyyden eri muotojen laaja valikoima luo osaltaan isien tarvetta vertaistukeen. Kirjallisuuskatsauksemme pohjalta voidaan arvioida isien kaipaavan vertaistukea isyyteen kasvamisessa perhedynamiikan muuttuessa lapsen syntymän myötä. Kuitenkin esimerkiksi Friisin (2010: 15) mukaan isät eivät ole olleet tyytyväisiä perhevalmennuksien sisältöihin. Tästä päättelimme, että isät toivoisivat itse voivansa vaikuttaa enemmän perhevalmennusryhmien asiasisältöihin ja käytännön toteutukseen.

Tuleville isille on tärkeää tarjota mahdollisuus keskinäiseen keskusteluun ja kysymysten esittämiseen vain miesten kesken. Muun muassa Pietilä-Hella ja Viinikka (2006: 48-49) toteavat, että miehille on tärkeää saada keskustella keskenään. Puolison läsnäolo saattaa haitata miehen mahdollisuuksia sekä uskallusta tuoda keskustelussa esille häntä askarruttavia asioita. Vain isille tarkoitettussa ryhmässä ajatusten vaihtaminen on miehille luontevampaa. Myös Huttunen (2001: 212-213) mukaan miehet ovat perhevalmennuksessa pitäneet erityisesti vertaistuesta. Isäryhmien tarpeellisuuden puolesta puhui myös toteuttamamme kyselytutkimus, jossa vastanneista yli puolet koki, että erilliselle perhevalmennuksen isäryhmälle olisi tarvetta ja reilu enemmistö piti vertaistukea tärkeänä. Tekemässämme sisällönanalyysissä isien avointen vastauksien pohjalta esiin tuli myös vertaistuen merkitys. Huomasimme myös, että isillä jotka eivät kokeneet isäryhmiä tarpeellisiksi, oli jo ennestään lapsia. Vastauksissa koettiin isäryh-

mien olevan tarpeellisia etenkin ensi-isille. Mielestämme kuitenkin olisi hyvä, että isäryhmätoimintaan voisivat osallistua myös isät, joilla on jo kokemusta lasten kasvattamisesta. Näin kokeneet isät voisivat jakaa kokemuksiaan tulevillekin isille.

Jokaiselle isäryhmän kokoontumiskerralle tulisi varata riittävästi aikaa vapaalle keskustelulle. Kyselytutkimuksemme perusteella tämä olisi tarpeellista siksi, että vastaajista reilu enemmistö (81,8 %) koki keskustelun toisten samassa tilanteessa olevien miesten kanssa tarpeelliseksi. Vapaan keskustelun aikana isät voivat tuoda esille omia kokemuksiaan sekä itseään askarruttavia asioita.

Opinnäytetyömme kirjallisuuskatsauksessa ei ollut tutkittua tietoa siitä, millaisia isäryhmien tulisi miesten mielestä olla sisällöltään. Tästä syystä emme voineet verrata oman tutkimuksemme tuloksia isäryhmien sisältötoiveista muiden tutkimusten tuloksiin. Vertailu olisi lisännyt toteuttamamme kyselyn tulosten luotettavuutta asian suhteen. Mielestämme oli kuitenkin hyvä kartoittaa isien toiveita isäryhmien sisällöistä, sillä koimme sen tärkeäksi osaksi kehittämishdotustamme koskien isäryhmätoimintaa.

Isät pitivät tärkeimpinä isäryhmissä käsiteltävinä aiheina tietoa isäksi tulemisesta, lapsen hoitamisesta, arjen ja työn yhdistämisestä sekä parisuhteesta ja seksuaalisuudesta. Kuitenkin mielestämme on tärkeää, että isäryhmien aihevalinnat ovat aina kunkin ryhmän osallistujien toiveista lähtöisin. Tutkimuksen perusteella suosituimmiksi aiheiksi nousseet teemat voivat siis olla vain suuntaa antavia.

Imetyksen käsittelemistä isäryhmässä ei pidetty kovin tärkeänä. 72,7 % vastanneista oli tätä mieltä. Tämä saattaisi mielestämme johtua siitä, että vastaajat eivät kokeneet aiheita ”omakseen”. Yleinen mielipide tuntuu olevan se, että imetys on enemmän äidin ja lapsen välinen asia. Toki isää pidetään tärkeänä imetyksen tukijana, mutta imetyksen käsitteleminen vain miesten kesken ilman tulevan äidin mukana oloa voi tuntua etäiseltä asialta. Olisi kuitenkin tärkeää, että neuvolassa muistettaisiin puhua isän roolista imetyksen tukemisessa.

Opinnäytetyömme kyselytutkimuksen tuloksia tarkastellessamme huomasimme, että kyselyn olisi ollut hyvä kartoittaa tietoa myös siitä, millaisessa ympäristössä isät toivoisivat ryhmän kokoontuvan. Isäryhmätoiminnassa olisi hyvä ottaa huomioon myös se, millainen miljöö houkuttelisi isiä osallistumaan ryhmän toimintaan. Isille saattaisi olla helpompi osallistua isäryhmään jossakin muualla kuin neuvolassa, jonka isät ovat kokeneet liian äitisuuntautuneeksi. Pietilä-Hella & Viinikka (2006: 48-49) kirjoittavat, että perhevalmennus on ollut enemmän äitejä suosivaa. Toisaalta juuri neuvolapalveluiden olisi hyvä muokkaantua enemmän isiä huomioivaksi, joten isäryhmätoiminta jossakin muualla kuin neuvolan tiloissa ei edesauttaisi

tätä kehityssuuntaa. Neuvolan tiloissa toimiva isäryhmä tekisi neuvolasta enemmän isämyönteisen.

Toisaalta isät itse eivät myöskään ole aiemman tutkimustiedon valossa tuoneet esille toivettaan perhevalmennusympäristön suhteen. Mielestämme isäryhmää suunniteltaessa on oleellisempaa keskittyä ensisijaisesti aihevalintoihin, jotta juuri isiä kiinnostavat aiheet tulisivat ryhmässä käsitellyiksi. Tähän olemme myös opinnäytetyömme kehittämisehdotuksessa erityisesti kiinnittäneet huomiota.

Yksi keino isien paremmaksi tavoittamiseksi voisivat olla internetissä toimivat vertaistukiryhmät, joilla olisi myös vetäjä. Näin paikkaan ja aikaan sitoutumaton ympäristö helpottaisi isien pääsyä vertaistuen äärelle. Tällaisen ryhmän toteutuksessa kuitenkin on oleellista, että keskustelu tapahtuu reaaliaikaisesti. Muuten keskustelu ei ole sujuvaa ja isät eivät saa helposti vastausta mieltään askarruttaviin kysymyksiin. Kuitenkin mielestämme olisi parempi, että tämänkaltaiset ratkaisut toimisivat vain tukena varsinaiselle isien perhevalmennusryhmälle. Isät luultavasti tutustuvat toisiinsa helpommin tavatessaan kasvotusten ja näin on verkostojen luominen toisten isien kanssa luontevampaa.

Perhevalmennuksen lisäksi myös neuvolavastaanottoa tulisi kehittää isiä huomioivammaksi. Ainakin neuvolavastaanoton ajankohdissa voitaisiin joustaa enemmän, jotta isät pääsisivät helpommin osallistumaan neuvolakäynnille. Tekemämme kyselytutkimuksen perusteella suuri osa isistä toivoisi vastaanoton ajankohdan olevan iltapäivällä tai alkuillasta. Otimme tämän kehittämistarpeen huomioon myös opinnäytetyömme kehittämisehdotuksessa.

Neurolat voivat hyödyntää kehittämisehdotusta perhekeskeisen toiminnan suunnittelussa. Kunnissa on tarjottu isille suunnattua perhevalmennusta vaihtelevasti. Sosiaali- ja terveysministeriön (2008) mukaan on huolestuttavaa, että isien tukemisen suhteen toimiminen on kunnissa hyvin vaihtelevaa ja tämä luo epätasa-arvoa vanhemmuuden tukemisessa. Opinnäytetyö nostaa esille isien tukemisen tärkeyttä ja tasa-arvoistamista kunnissa. Kehittämisehdotus isäryhmään liittyen toimii pohjana isien tukemisen toiminnalle ja sitä voidaan kunnissa käyttää isäryhmiä ja perhevalmennusta järjestettäessä.

6.2 Tutkimuksen luotettavuus

Tutkimuksen validius tarkoittaa valitun tutkimusmenetelmän kykyä mitata sitä, mitä tutkimuksella on lähdetty mittaamaan (Hirsjärvi ym. 2009: 231.) Tähän liittyy se, kuinka tutkittava ymmärtää kyselylomakkeen kysymykset. Tutkimustulokset eivät vastaa haluttuun tietoon, mikäli tutkittava ei ymmärrä kysymystä kuten tutkija olettaa. Jo tutkimusta suunniteltaessa tar-

kastellaan tutkimuksen validiteettia ja pyritään suunnittelemaan huolellisesti mittari, kyselylomake, jolla tietoa haetaan. On myös varmistettava, että kyselylomakkeen kysymyksillä saadaan vastaus tutkimusongelmaan. (Vilka 2005: 161.)

Tutkimuksen reliabiliteetilla tarkoitetaan saatujen tulosten tarkkuutta, kyselylomakkeen kykyä antaa luotettavia tuloksia, jotka on toistettavissa. Tämä tarkoittaa sitä, että mikäli kysely toistettaisiin samoilla henkilöillä, saadaan tutkijasta riippumatta samat tulokset. Kyselylomakkeen luotettavuuden muodostavat siis yhdessä pätevyys ja luotettavuus. (Vilka 2005: 161.)

Tutkimuksen aikana voi tulla eteen monta tutkimuksen luotettavuutta heikentävää seikkaa. Esimerkiksi tutkimuksen luotettavuutta heikentää se, jos tutkittava ymmärtää asetetun kysymyksen eri tavalla kuin tutkija. Sattuneet virheet eivät välttämättä vaikuta suuresti tutkimuksen tavoitteisiin. On tärkeää, että tutkija ottaa kantaa mahdollisiin tutkimuksessa tullessiin virheisiin. (Vilka 2005:162.)

Opinnäytetyömme kyselytutkimuksen luotettavuutta lisää se, että voimme verrata sen tuloksia runsaaseen ja monipuoliseen teoreettiseen tietopohjaan. Käyttämämme lähteet ovat luotettavia, valtakunnallisia julkaisuja sekä tuoreita tutkimuksia. Kyselylomakkeen kysymykset vastaavat tutkimuskysymyksiin ja antavat näin tietoa käsiteltävästä aiheesta.

Laatimallamme kyselylomakkeella on suuri painoarvo opinnäytetyön luotettavuuden toteutumisessa. Kyselylomakkeiden palautumattomuus, vastaamatta jättäminen ja vajaat vastaukset osittain heikensivät tutkimuksemme luotettavuutta. Joihinkin avoimiin kysymyksiin ei ollut vastattu lainkaan tai vastaus ei vastannut kysymykseen. Kysymysten muotoiluun olisi siis voitu vielä enemmän paneutua, jotta vastaaminen olisi ollut helpompaa. Etukäteen suunnittelemaamme ajanjakso kyselyn toteuttamiselle ei ollut riittävä tarpeellisen vastausmäärän saamiseksi. Jouduimme tästä syystä pidentämään vastausaikaa noin kuukaudella, mutta vastausmäärässä olisi ollut vielä toivomisen varaa mahdollisimman luotettavan tuloksen saamiseksi.

Tutkimuksen jo käynnistyttyä huomasimme, että osasyynä vastausten vähäiseen määrään saattoi olla e-lomakkeen käytön vaikeus. Lomakkeen internet-osoite saattoi olla liian pitkä manuaalisesti kirjoitettavaksi. Yksinkertainen linkki kyselyn internet-sivulle esimerkiksi sähköpostin kautta saatuna olisi ollut helpokäyttöisempi ja näin olisi todennäköisesti lisännyt vastaajien määrää.

6.3 Tutkimuksen eettisyys

Tutkimuskyselyä toteutettaessa on otettava aina huomioon vastaajan halu osallistua kyselyyn, ilman vastaajien suostumusta ei voida kerätä tutkimusaineistoa. On kerrottava, mitä tietoa tutkimuksella haetaan ja mihin tarkoitukseen saatuja vastauksia käytetään. Tutkimuksen eettisyyden kannalta on tärkeää tutkimuksen huolellinen suunnittelu. Tutkittavien yksityisyyden suoja on taattava; tutkija on vastuussa siitä, että tutkittavien henkilötiedot suojataan sekä siitä, ettei yksityisyyden suoja loukkaa. Tutkimussuunnitelmasta on hyvä ilmetä, kuinka tutkimusaihe on valittu, miksi kyseistä aihetta halutaan tutkia ja mitkä ovat tutkimuksen tavoitteet. (Vilka 2006: 57, 59, 65-66.)

Kyselylomakkeessa selvennämme vastaajalle, että kysely toteutetaan anonymisti ja että vastaaminen on täysin vapaaehtoista. Vastaajille on kerrottava, että heitä ei voida kyselyn perusteella yksilöidä valmiista opinnäytetyöstä vaan heidän mielipiteensä ja ehdotuksensa pysyvät nimettöminä. Tutkittavilla on myös oikeus saada tietää, mihin tarkoitukseen heidän vastauksiaan tullaan käyttämään. Kyselylomakkeen alussa kerromme, että tutkimuksen tarkoituksena on tehdä kehittämis ehdotus isien paremmaksi tukemiseksi neuvolatyössä. Näin vastaajat tietävät mihin heidän palauttamaansa kyselylomaketta käytetään.

Tutkimuksen eettisyyden kannalta oli tärkeää, että pyysimme tutkimusluvut Loviisan ja Siipoon kuntien neuvoloilta kyselyn toteuttamiseksi. Tutkimus hyödyttää opiskelijoiden lisäksi niin terveydenhuollon ammattilaisia kuin asiakkaitakin. Opinnäytetyötä ei toteutettu pelkästään opiskelijoiden ammatillisen kehittymisen vaan myös työelämän kehittämisen sekä perheiden hyvinvoinnin parantamisen lähtökohdista.

6.4 Kehittämis ehdotus

Tämä kehittämis ehdotus koskee perhevalmennuksen osana toteutettavaa isäryhmätoimintaa. Tuomme esille kehittämiskohtia, joiden avulla voitaisiin isien huomioimista neuvolan vanhempainvalmennuksessa entisestään kehittää. Kehittämis ehdotus pohjautuu opinnäytetyömme kirjallisuuskatsaukseen sekä toteuttamaamme kyselyyn koskien isäryhmien tarvetta, isien toiveita ryhmien sisällöllisten ratkaisujen suhteen ja isien toiveita neuvolavastaanotosta.

Opinnäytetyömme kirjallisuuskatsauksen perusteella on ilmeistä, että tarvetta pelkästään isille järjestettävälle ryhmälle olisi. Myös teettämämme kysely tukee käsitystä siitä, että tarvetta erillisille perhevalmennuksen isäryhmille, joissa käsitellään vanhemmuuteen liittyviä asioita miesten kesken, on tarvetta. Perhevalmennuksen osaksi olisikin hyvä ottaa vain miehil-

le suunnattu vertaistukiryhmä, jossa isillä on mahdollisuus keskustella vanhemmuuteen liittyvistä asioista miesten kesken.

Tarkoitus

Perhevalmennuksen yhteydessä järjestettävän isäryhmän tarkoituksena on rohkaista sekä tukea tulevia ja tuoreita isiä vanhemmuuteen kasvussa. Isiä kannustetaan toimimaan aktiivisina vanhempina ja annetaan heille positiivista palautetta omasta tyylistään olla isä. Ryhmässä isät saavat myös tukea käytännön elämään lapsiperheen arjessa. Isäryhmät on tarkoitettu pääasiassa miehille, jotka ovat ensimmäistä kertaa tulossa isiksi. Kuitenkin myös muille isäksi tuleville tulee tarjota mahdollisuus osallistua isäryhmiin. Näin isien on mahdollista keskustella isäksi tulemisesta ja isyydestä keskenään monipuolisemmin, koska ryhmässä on silloin myös miehiä, joilla jo on kokemusta isänä olemisesta.

Sisältö

Isäryhmässä käsiteltäviä aiheita voivat esimerkiksi olla:

- tietoa isäksi tulemisesta
- lapsen hoitaminen
- arjen ja työn yhdistäminen
- parisuhde ja seksuaalisuus.

Jotta nämä aiheet tulisivat riittävän hyvin käsiteltyä ja että aikaa jäisi myös vapaalle keskustelulle, on hyvä järjestää raskauden aikana kaksi erillistä isäkokoontumista. Ryhmän ensimmäinen tapaaminen voisi olla raskauden ensimmäisen trimesterin aikana ja toisen tapaamisen ajankohtana voisi olla kolmannen trimesterin alku.

Alkuraskaudessa on hyvä käsitellä isäksi tulemistä sekä parisuhdetta ja seksuaalisuutta. Äidille raskaus fyysisenä tapahtumana on jo sinällään valmistautumista vanhemmuuteen ja äitiyteen. Isälle vanhemmuus sen sijaan konkretisoituu vasta lapsen syntymän myötä. Kun isäksi tulemistä käsitellään jo lapsen odotusaikana, saa isä enemmän aikaa valmistautua vanhemmuuden tuomiin muutoksiin, jotka koskettavat myös parisuhdetta ja seksuaalisuutta.

Koska aiheena ensimmäisessä isätapaamisessa on isäksi tuleminen sekä sen mukanaan tuomat muutokset, olisi keskusteluosuudessa hyvä olla mukana mies, jolla jo on kokemusta isyydestä. Tämä korostuu erityisesti, mikäli ryhmän vetäjänä toimii nainen. Lapsen hoitamiseen sekä arjen ja työn yhdistämiseen liittyvät seikat on hyvä käsitellä raskauden loppupuolella, koska nämä aiheet konkretisoituvat heti lapsen synnyttyä.

Menetelmät

Isäryhmätoiminnassa on tärkeää ottaa huomioon osallistujien mahdollisuus vuorovaikutukseen, jotta aiheiden käsittely ei jäisi liian yksisuuntaiseksi ja pintapuoliseksi. Isille annetaan mahdollisuus vaikuttaa ryhmässä käsiteltäviin aihealueisiin. Ohjaaja selvittää, onko isillä erityisiä toiveita aiheiden suhteen ja ottaa toiveet huomioon ryhmän toimintaa suunniteltaessa. Näin isille ryhmään osallistuminen on mahdollisimman hyödyllistä ja isät saadaan paremmin motivoitua mukaan isäryhmätoimintaan.

Isäryhmäkokoontuminen koostuu valmistellusta teoriaosuudesta sekä vapaasta keskusteluosuudesta, jonka aikana isät voisivat vaihtaa ajatuksiaan kokoontumiskerran aiheista. Teoriaosuuteen voisi sisältyä esimerkiksi diaesitys, sillä se toimisi hyvänä tukena tilaisuuden vetäjälle. Myös vanhemmuuteen liittyvät opetusvideot ovat hyvä keino niin tiedon tarjoajina kuin tunnelman keventäjinäkin. Ohjaajan on kuitenkin tärkeää kiinnittää huomiota siihen, että aikaa on riittävästi kaikkien aihealueiden läpikäymiseen.

Asioita käsitellään keskusteleavassa hengessä niin, että isät saavat tuoda omia mielipiteitään ja kokemuksiaan esille. Vertaistuki toteutuu näin paremmin kuin luentomaisella ohjaustyylillä. Tällaista koulumaista lähestymistapaa voidaan välttää myös vaikuttamalla kokoontumismiljööseen.

Hyvä ajankohta isäryhmän kokoontumiselle on iltapäivällä tai alkuillasta, jotta mahdollisimman monelle isälle olisi mahdollista osallistua ryhmän toimintaan. Isäryhmän koon tulee olla rajattu, jotta keskustelun ohjaaminen olisi helpompaa ja jotta isät tulisivat toisilleen tutuiksi. Näin keskustelu sujuu luontevammin ja on hyödyttävämpää isien kannalta. Isäryhmän sopiva osallistujamäärä olisi 5-10 isää kokoontumiskertaa kohti.

Yksi keino isäryhmätoiminnan toteuttamiselle on suljettu internet -vertaistukiryhmä, joka on suunnattu pelkästään isille. Ryhmän vetäjä on terveydenhuollon ammattilainen, joka hallinnoi keskustelupalstaa. Palstan käyttöoikeuksia annetaan vain isille, jotta miesten keskeinen vertaistuki toteutuisi mahdollisimman hyvin. Tämän kaltaisen ryhmän etuna on se, ettei se ole paikkaan tai aikaan sidoksissa. Näin isille tarjoutuu paremmat mahdollisuudet päästä osallisiksi isäryhmätoimintaan.

Resurssit

Ryhmän kokoontumistilassa voidaan miellyttävään sisustukseen kiinnittää huomiota. Myös käytännön ratkaisut vaikuttavat ryhmän tunnelmaan, kuten se, miten kokoontumistilassa ollaan

ja miten sitä käytetään. Osallistujien on hyvä istua siten, että jokainen heistä näkee paikalliolijat. Näin keskustelu onnistuu parhaiten. Kahvitarjoilu on hyvä keino tunnelman keventämiseksi.

Isäryhmän ohjaajana voi toimia joko mies tai nainen, mutta mielellään henkilö, jolla on asiantuntemusta sekä kokemusta vanhemmuuden suhteen. Asiantuntemus voi ilmentyä joko sitä kautta, että vetäjä on terveydenhuollon ammattilainen tai niin, että hänellä on omakohtaisia kokemuksia vanhemmuudesta.

Lähteet

- Aaltola J., Valli R. 2001. Ikkunoita tutkimusmetodeihin. Metodien valinta ja aineistonkeruu: virikkeitä aloittavalle tutkijalle. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.
- Friis, A. 2010. Perhevalmennuksen käytänteet Suomessa: Terveystieteiden opettajien koulutus/hoitotiede. Itä-Suomen yliopisto. Hoitotieteen laitos.
- Haapio, S., Koski, K., Koski, P. & Paavilainen, R. 2009. Perhevalmennus. Helsinki: Edita.
- Heikkilä, T. 2008. Tilastollinen tutkimus. Edita Prima Oy. Helsinki.
- Hermanson, E. 2008. Isän osallistuminen ja sitoutuminen lapsen hoitoon. Lapsiperheen oma kirja. Kustannus Oy Duodecim. [WWW-tiedosto] <http://www.terveyskirjasto.fi/terveyskirjasto/tk.koti?p_artikkeli=lok00022 > (Viitattu 28.4.2011.)
- Hirsjärvi, S., Remes, P., Sajavaara, P. 2009. Tutki ja kirjoita. 15., uudistettu painos. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.
- Huttunen, J. 2001. Isänä olemisen uudet suunnat. Hoiva-isiä, etä-isiä ja ero-isiä. PS-kustannus.
- Jämsä, J. 2010. 7. Miesten synnytyksen jälkeinen masennus. Teoksessa Jämsä, J. & Kalliomaa, S. (toim.) Isyyden kielletyt tunteet. VL-Markkinointi Oy, 73.
- Jämsä, J., Kalliomaa, S., Rotkirch, A. 2010. 1. Johdanto. Teoksessa Jämsä, J. & Kalliomaa, S. (toim.) Isyyden kielletyt tunteet. VL-Markkinointi Oy, 7-8.
- Kyngäs, H., Kääriäinen, M., Poskiparta, M., Johansson, K., Hirvonen, E. & Renfors, T. 2007. Ohjaaminen hoitotyössä. WSOY Oppimateriaalit Oy.
- Latvala, E. & Vanhanen-Nuutinen, L. 2001. Laadullisen hoitotieteellisen tutkimuksen perusprosessi: sisällönanalyysi. Teoksessa Janhonen, S. & Nikkonen, M. (toim.) Laadulliset tutkimusmenetelmät hoitotieteessä. Helsinki: WSOY, 21-43.
- Mesiäislehto-Soukka, H. 2005. Perheenlisäys isien kokemana - fenomenologinen tutkimus. Oulu: University Press.
- Mykkänen, J. 2010. Isäksi tulon tarinat, tunteet ja toimijuus. Jyväskylän Yliopisto. University Printing House, Jyväskylä.
- Paavilainen, R. 2003. Turvallisuutta ja varmuutta lapsen odotukseen. Tampereen yliopistopaino Oy Juvenes Print. Tampere.
- Paajanen, P. 2006. Päivisin leiväntuoja, iltaisin hoiva-isä. Alle 3-vuotiaiden esikoislasten isien näkemyksiä ja kokemuksia isyydestä. Perhebarometri 2006. Väestöntutkimuslaitoksen katsauksia E 24/2006. [WWW-dokumentti]. <<http://vaestoliitto-fi-bin.directo.fi/@Bin/f76e5a89a75b80227b1c560d312ccd41/1330891624/application/pdf/237276/Perhebarometri%202006.pdf>>. (Viitattu 27.4.2011).
- Peitsalo, P. 2009. Perhevalmennuksen isäryhmä. Miessakit ry. [PDF-dokumentti]. <http://www.miessakit.fi/easydata/customers/miessakit/files/Liitetiedostot/Perhevalmennuksen_isaryhma.pdf>. (Viitattu 27.4.2011).
- Pietilä-Hella, R., Viinikka, A. 2006. Kumppanuus kannattaa - Verkostot voimavarana uudessa perhevalmennuksessa. Raportti Espoon kaupungin ja Diakonia-ammattikorkeakoulun kumppanuushankkeesta. Suomen Kuntaliitto.

Puputti-Rantsi, A. 2009. Isien tuen- ja tiedontarpeet isyydestä, odotusajasta ja synnytyksestä - perhevalmennus isyyteen kasvun tukena. Turun yliopisto. Hoitotieteen laitos. Pro gradu - tutkielma.

Sosiaali- ja terveysministeriö. 2001. Isä neuvolassa - työvälaineitä ja ajatuksia vauvaa odottavien ja hoitavien isien kanssa työskenteleville. Tasa-arvojulkaissu 2001:8. Edita Oyj. Helsinki.

Sosiaali- ja terveysministeriö. 2008. Isien ja isyyden tukeminen äitiys- ja lastenneuvoloissa. Selvityksiä 2008: 24. Sosiaali- ja terveysministeriö.

Sosiaali- ja terveysministeriö. 2008. Tiedote 312/2008. Vuoden isä -palkinto perhevalmennuksen isäryhmän luojille. [WWW-dokumentti]. <<http://www.stm.fi/tiedotteet/tiedote/view/1375395>>. (Viitattu 27.4.2011.)

Säävälä, H., Keinänen, E., Vainio, J. 2001. Isä neuvolassa - työvälaineitä ja ajatuksia vauvaa odottavien ja hoitavien isien kanssa työskenteleville. Sosiaali- ja terveysministeriö. Tasa-arvojulkaissu 2001:8.

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2009. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. 5., uudistettu laitos. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Valtioneuvoston asetus (380/2009) neuvolatoiminnasta, koulu- sekä opiskelijaterveydenhuollosta sekä lasten ja nuorten ehkäisevästä suun terveydenhuollosta. 2009. Finlex. [WWW-dokumentti]. <<http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2009/20090380>> (Viitattu 23.3.2011.)

Viljamaa, M-L. 2003. Neuvola tänään ja huomenna. Vanhemmuuden tukeminen, perhekeskeisyys ja vertaistuki. Jyväskylän yliopisto.

Vilkkä, H. 2006. Tutki ja havainnoi. Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Vilkkä, H. 2005. Tutki ja kehitä. Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Ylinen, M. 2002. Isyys - uusiutuva luonnonvara. Keski-ikäisten miesten kokemuksia isyydestä. Kasvatustieteen Pro Gradu -tutkielma. Chydenius -instituutti. Jyväskylän yliopisto. Jyväskylä.

- Taulukko 1. Kyselylomakkeen kysymysten vastaavuus tutkimusongelmiin
Taulukko 2. Laadullisten kysymysten sisällönanalyysi.
Taulukko 3. Isien toiveet isäryhmässä käsiteltävistä aiheista

Liitteet

- Liite 1. Saatekirje isille suomeksi ja ruotsiksi
- Liite 2. Tutkimuslupa Loviisaan
- Liite 3. Tutkimuslupa Sipooseen
- Liite 4. Taulukko 2: Laadullisten kysymysten sisällönanalyysi
- Liite 5. Tutkimuslupahakemus Loviisaan
- Liite 6. Tutkimuslupahakemus Sipooseen
- Liite 7. Juliste neuvoloille
- Liite 8. Kyselylomake

Liite 1. Saatekirje isille suomeksi ja ruotsiksi.

Hei,

Tämä on äitien välityksellä isille jaettava isäryhmäkyselyn saatekirje. Kyselyyn voit vastata sähköisesti internetissä.

Olemme Porvoon Laurea-ammattikorkeakoulun sairaanhoitaja- ja terveydenhoitajaopiskelijoita. Olemme tekemässä opinnäytetyötä, jonka tarkoituksena on kartoittaa perhevalmennuksen osana toteutettavien isäryhmien tarvetta. Tarkoituksena on myös selvittää isien toiveita isäryhmien sisällöllisistä ratkaisuista sekä sitä, toivovatko isät erillistä, ainoastaan isille tarkoitettua neuvolakäyntiä.

Kyselyn löydät internetosoitteesta
<https://elomake3.laurea.fi/lomakeet/4374/lomake.html>

Vastaaminen vie vain hetken.

Kyselyyn vastaaminen tapahtuu anonyymisti. Tulokset käsitellään SPSS-tilasto-ohjelmalla luottamuksellisesti ja niitä käytetään ainoastaan opinnäytetyön tutkimusongelmien selvittämiseksi.

Kysely toteutetaan ajanjaksolla loka - joulukuu 2011.
 Opinnäytetyö valmistuu toukokuussa 2012.

Halutessasi lisää tietoa kyselystä, ota yhteyttä sähköpostilla osoitteeseen meri.framling@laurea.fi.

© Jari Kallio 2011

Hej,

Detta är ett följebrev som är tänkt att delas ut åt papporna, via mammorna, angående pappa-gruppens enkät. Du kan svara på enkäten elektroniskt via webben. Enkäten sker på finska.

Vi är studerande vid Laurea yrkeshögskolan i Borgå med sjuk- och hälsovårdare som studieinriktning. Vi håller på att göra vårt examensarbete som är tänkt att kartlägga behovet av en sk. pappa-grupp i samband med familjerådgivningen. Tanken är också att ta reda på pappornas önskemål angående innehållet och om papporna eventuellt önskar ett separat, enbart för pappor ämnat, rådgivningsbesök.

Enkäten hittar du på webbplatsen
<https://elomake3.laurea.fi/lomakeet/4374/lomake.html>

Det tar endast en kort tid att svara.

Svarandet på enkäten sker anonymt. Resultaten bearbetas med SPSS-statistikprogram med fullt förtoende och används enbart för examensarbetets ändamål.

Enkäten utförs under tidsperioden oktober - december 2011.
 Examensarbetet är beräknat vara färdigt i maj 2012.

Om du önskar mera information angående enkäten kan du ta kontakt via e-post till adressen: meri.framling@laurea.fi

© Jari Kallio 2011

Liite 2. Tutkimuslupa Loviisaan.

Loviisan kaupunki
Loviisan terveystakeskus

TUTKIMUSLUPA

Tutkimuksen aihe:

Perhevalmennuksen osana toteutettavien isäryhmien sekä isille suunnatun neuvolakäynnin tarpeen ja sisällöllisten toiveiden kartoitus.

Myönnetään tutkimuslupa anomuksen ja siinä olevien liitteiden mukaisesti.

Loviisassa 27.10.2011

Tero Taipale
johtava lääkäri
Loviisan terveystakeskus

Loviisan kaupunki / Loviisan terveystakeskus
Öhmaninkatu 4, 07900 LOVIISA
terveystakeskus@loviisa.fi
etunimi.sukunimi@loviisa.fi
www.loviisa.fi

Lovisa stad / Lovisa hälsocentral
Öhmangatan 4, 07900 LOVISA
terveystakeskus@loviisa.fi
förnamn.efternamn@loviisa.fi
www.loviisa.fi

Liite 3. Tutkimuslupa Sipooseen.

TUTKIMUSLUPAPÄÄTÖS

Myönnän tutkimusluvan Laurea ammattikorkeakoulu/Porvoo tutkimukselle "Perhevalmennuksen osana toteuttavien isäryhmien sekä isille suunnatun neuvolakäynnin tarpeen ja sisällöllisten toiveiden kartoitus" toteuttamiselle Sipoon kunnassa marras- ja joulukuun 2011 aikana.

Sipoossa 7.11.2011

Kati Liukko
Johtava lääkäri

Liite 4. Taulukko 2. Laadullisten kysymysten sisällönanalyysi.

”Millaisia kokemuksia Sinulla on miehille suunnatusta perhevalmennuksesta?”

Alkuperäinen ilmaisu	Pelkistetty ilmaisu	Alakategoria	Yläkategoria
”Oli hyvä kokemus näin ensikertalaiselle. Hyvä tietää mahdollisista ongelmista etukäteen ja miten toimia. Miesten kesken uskalletaan/kehtaa myös kysyä semmoisia kysymyksiä, mitä ei halua kysyä kun paikalla on naisia. Esim. kysymyksiä jotka ovat päivänselviä naisille, mutta ei miehille.”	Kokee miehille suunnatun valmennuksen hyväksi. Hyvä jutella ilman naisten läsnäoloa.	Miesten kesken perhevalmennus hyödyllistä.	Vertaistuki tärkeää
”Ei kokemusta” ”En osaa sanoa, en päässyt kun olisi ollut.”	Ei osaa sanoa	Ei aiempaa kokemusta miehille suunnatusta perhevalmennuksesta	Ei ole käynyt miehille suunnatussa perhevalmennuksessa

”Miksi perhevalmennuksen isäryhmä on mielestäsi tarpeellinen/tarpeeton?”

Alkuperäinen ilmaisu	Pelkistetty ilmaisu	Alakategoria	Yläkategoria
”Veljen kans voi keskustella.” ”Hyvin selvitty ilman-kin.”	Voi keskustella muual- lakin, kuin isäryhmäs- sä Ei koe välttämättä tarvitsevana miehille suunnattua perheval- mennusta	Ei kaipaa perheval- mennukseen isäryh- mää	Tyytyväisyys perhe- valmennukseen il- man erillistä isäryh- mää
”Ensi-isille” varmasti tarpeellinen.” ”Tarpeellinen. Vasta- us löytyy kohdasta 6. Oli hyvä kokemus näin ensikertalaiselle. Hyvä tietää mahdollisista ongelmista etukäteen ja miten toimia. Mies- ten kesken uskalletaan/kehtaa myös kysyä semmoisia kysymyksiä, mitä ei halua kysyä kun paikalla on naisia. Esim. kysymyksiä jotka ovat päivänselviä naisille, mutta ei miehille.”	Kokee isäryhmän esi- koistaan odottaville isille tärkeäksi Isille suunnattu per- hevalmennusryhmä tarpeellinen. Ensimmäistä lastaan odottavalle isälle hyvä kokemus. Miesten kesken hyvä jutella.	Miesten kesken asi- oista keskusteleminen tarpeellista	Isäryhmät tarpeellisia

<p>”isä voi kokea itsensä todella avuttomaksi uudessa tilanteessa - isän tunteet voivat jäädä vauvahössötyksen jalkoihin, tietämättömyys tulevasta, esim rahan riittävyydestä voi luoda ahdistusta.”</p> <p><i>”Jos vain on aikaa osallistua. Ihan hyvä keskustella miesten kesken.”</i></p>	<p>Ajattelee, että isä voi kokea avuttomuutta uudessa tilanteessa ja isän tunteet voivat jäädä vauvan tullessa huomiotta. Taloudelliset huolet voivat ahdistaa isää.</p> <p>Kokee miesten kesken keskustelun hyväksi.</p>		
--	---	--	--

Liite 5. Tutkimuslupahakemus Loviisaan

Tutkimuslupahakemus

Loviisan terveystakeskus, johtava lääkäri Tero Taipale

Tutkimuksen aihe	Perhevalmennuksen osana toteutettavien isäryhmien sekä isille suunnatun neuvolakäynnin tarpeen ja sisällöllisten toiveiden kartoitus.
Tekijät	Sairaan- ja terveydenhoitajaopiskelijat Johanna Backman, Meri Främling, Janet Hollmén, Tiia Mikkonen ja Salli Syrjänen Laurea-ammattikorkeakoulu, Porvoo
Kohderyhmä	Neuvolapalveluita käyttävien perheiden isät.
Tarkoitus kartoittaa	Isäryhmien tarvetta perhevalmennuksen osana. Isille suunnatun neuvolakäynnin tarvetta. Isäryhmien tiedollista sisältöä.
Tavoitteet	Antaa terveydenhoitajille uusia valmiuksia vastata isien tarpeisiin sekä kehittää terveydenhoitajan työtä perhekeskeisemmäksi. Luoda toimintamalli isäryhmälle. Kehittää opiskelijoiden omaa asiantuntijuutta isäksi kasvuun liittyen.
Toteutus	Sähköinen kyselylomake isille täytettäväksi sekä Loviisan neuvoloissa ja perhevalmennuksen yhteydessä jaettava kyselystä kertova saatekirje. Lisäksi paperimuodossa oleva kyselylomake, joka jaetaan neuvolavastaanotolle tuleville isille.
Aikataulu	Kartoitus on tarkoitus tutkimusluvan saatamme toteuttaa loka - joulukuussa 2011. Raportti valmistuu toukokuussa 2012 ja on luettavissa Theseus-tietokannassa.

Porvoossa 13.10. 2011

_____	_____
Johanna Backman	Meri Främling
_____	_____
Janet Hollmén	Tiia Mikkonen

Salli Syrjänen	

Tutkimuslupahakemuksen liitteenä kyselylomake ja sähköisestä kyselystä kertova saatekirje.
Sähköinen kyselylomakeversio löytyy saatekirjeen osoitteesta
<https://elomake3.laurea.fi/lomakkeet/4374/lomake.html>.

Liite 6. Tutkimuslupahakemus Sipooseen.

Tutkimuslupahakemus

Sipoon sosiaali- ja terveysjohtaja Leena Kokko.

Tutkimuksen aihe	Perhevalmennuksen osana toteutettavien isäryhmien sekä isille suunnatun neuvolakäynnin tarpeen ja sisällöllisten toiveiden kartoitus.
Tekijät	Sairaan- ja terveydenhoitajaopiskelijat Johanna Backman, Meri Främling, Janet Hollmén, Tiia Mikkonen ja Salli Syrjänen Laurea-ammattikorkeakoulu, Porvoo
Kohderyhmä	Neuvolapalveluita käyttävien perheiden isät.
Tarkoitus kartoittaa	Isäryhmien tarvetta perhevalmennuksen osana. Isille suunnatun neuvolakäynnin tarvetta. Isäryhmien tiedollista sisältöä.
Tavoitteet	Antaa terveydenhoitajille uusia valmiuksia vastata isien tarpeisiin sekä kehittää terveydenhoitajan työtä perhekeskeisemmäksi. Luoda toimintamalli isäryhmälle. Kehittää opiskelijoiden omaa asiantuntijuutta isäksi kasvuun liittyen.
Toteutus	Sähköinen kyselylomake isille täytettäväksi sekä Sipoon neuvoloissa ja perhevalmennuksen yhteydessä jaettava kyselystä kertova saatekirje. Lisäksi paperimuodossa oleva kyselylomake, joka jaetaan neuvolavastaanotolle tuleville isille.
Aikataulu	Kartoitus on tarkoitus tutkimusluvan saatuamme toteuttaa loka - joulukuussa 2011. Raportti valmistuu toukokuussa 2012 ja on luettavissa Theseus-tietokannassa.

Porvoossa 13.10. 2011

_____	_____
Johanna Backman	Meri Främling
_____	_____
Janet Hollmén	Tiia Mikkonen
_____	_____
Salli Syrjänen	

Tutkimuslupahakemuksen liitteenä kyselylomake ja sähköisestä kyselystä kertova saatekirje.
Sähköinen kyselylomakeversio löytyy saatekirjeen osoitteesta
<https://elomake3.laurea.fi/lomakkeet/4374/lomake.html>.

Liite 8. Kyselylomake.

Hei,

Olemme Laurea-ammattikorkeakoulun terveysalan opiskelijoita ja olemme tekemässä opinnäytetyötä perhevalmennuksen yhteydessä toteutettavien isäryhmien tarpeesta. Tarkoituksenamme on myös kartoittaa miesten toiveita isäryhmissä käsiteltävistä aiheista sekä ryhmän toteutuksesta.

Tavoitteenamme on luoda toimintamalli perhevalmennuksen osana järjestettävälle isäryhmille. Opinnäytetyömme valmistuu toukokuussa 2012 ja raportti on luettavissa Theseus-tietokannassa.

Kyselyyn vastaaminen tapahtuu nimettömänä ja tulokset käsitellään luottamuksellisesti.

Halutessasi lisää tietoa kyselystä, ota yhteyttä: meri.främling@laurea.fi

Vastauksista kiittäen

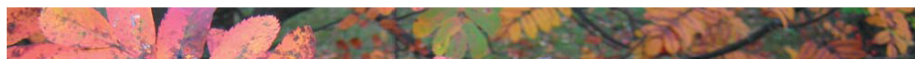
Johanna Backman

Meri Främling

Janet Hollmén

Tiia Mikkonen

Salli Syrjänen

Vastaa ympyröimällä omaa mielipidettäsi parhaiten kuvaava vaihtoehto (eli vaihtoehdon numero).

Taustatiedot

1. Ikä _____
2. Minkä kunnan neuvolapalveluja käytät?
1 Loviisan 2 Sipoon
3. Jos puoliso on raskaana, kuinka pitkällä raskaus on tällä hetkellä?
1 4-12 raskausviikkoa (1-3 kk)
2 13-24 raskausviikkoa (4-6 kk)
3 25-42 raskausviikkoa (7-9 kk)
4. Oletko aikaisemmin osallistunut perhevalmennukseen?
1 Kyllä 2 En
5. Onko Sinulle aikanaan tarjottu vain miehille suunnattua perhevalmennusta?
1 Kyllä 2 Ei
6. Millaisia kokemuksia Sinulla on miehille suunnatusta perhevalmennuksesta?

Isäryhmien tarve

7. Erillisille perhevalmennuksen isäryhmille, joissa käsitellään vanhemmuuteen liittyviä asioita miesten kesken, on tarvetta.

Täysin samaa mieltä	Samaa mieltä	Jokseenkin eri mieltä	Täysin eri mieltä
1	2	3	4
8. Miksi perhevalmennuksen isäryhmä on mielestäsi tarpeellinen/tarpeeton?

9. Vain miehille suunnattu internet-vertaistukiryhmä on tarpeellinen

Täysin samaa mieltä	Samaa mieltä	Jokseenkin eri mieltä	Täysin eri mieltä
1	2	3	4

10. Kuinka tärkeänä pidät seuraavien aiheiden käsittelyä isäryhmässä?

	Erittäin tärkeä	Tärkeä	Ei kovin tärkeä	Ei lainkaan tärkeä
10.1 Arjen ja työn yhdistäminen	1	2	3	4
10.2 Parisuhde ja seksuaalisuus	1	2	3	4
10.3 Lapsen hoitaminen	1	2	3	4
10.4 Raskauden kulku	1	2	3	4
10.5 Isän rooli synnytyksessä	1	2	3	4
10.6 Imetys	1	2	3	4
10.7 Kelan isille tarjoamat etuudet	1	2	3	4
10.8 Tietoa isäksi tulemisesta	1	2	3	4

10.9 Muu aihe, mikä?

	Täysin samaa mieltä	Samaa mieltä	Jokseenkin eri mieltä	Täysin eri mieltä
11. Keskustelu toisten samassa tilanteessa olevien miesten kanssa on tarpeellista.	1	2	3	4

	Kerran viikossa	Joka toinen viikko	Kerran kuukaudessa	Harvemmin
12. Kuinka tiheästi ryhmän tulisi mielestäsi kokoontua?	1	2	3	4

	Täysin samaa mieltä	Samaa mieltä	Jokseenkin eri mieltä	Täysin eri mieltä
13. Isäryhmän ohjaajan tulisi olla terveydenhuollon ammattilainen.	1	2	3	4

14. Isäryhmän ohjaajan tulisi olla mies.	1	2	3	4
--	---	---	---	---

15. Isäryhmän ohjaajan tulisi olla nainen.	1	2	3	4
--	---	---	---	---

16. Vain isälle tarkoitettu neuvolakäynti, jossa miehellä on mahdollisuus kahdenkeskeiseen keskusteluun terveydenhoitajan kanssa on tarpeellinen.

Täysin samaa mieltä	Samaa mieltä	Jokseenkin eri mieltä	Täysin eri mieltä
1	2	3	4

17. Minulle sopisi parhaiten neuvolakäynti

1 klo 14-16	2 klo 16-18	3 klo 18-20
-------------	-------------	-------------

18. Neuvolavastaanoton ajankohdalla on merkitystä mahdollisuuksiini osallistua neuvolakäynnille.

Täysin samaa mieltä	Samaa mieltä	Jokseenkin eri mieltä	Täysin eri mieltä
1	2	3	4

